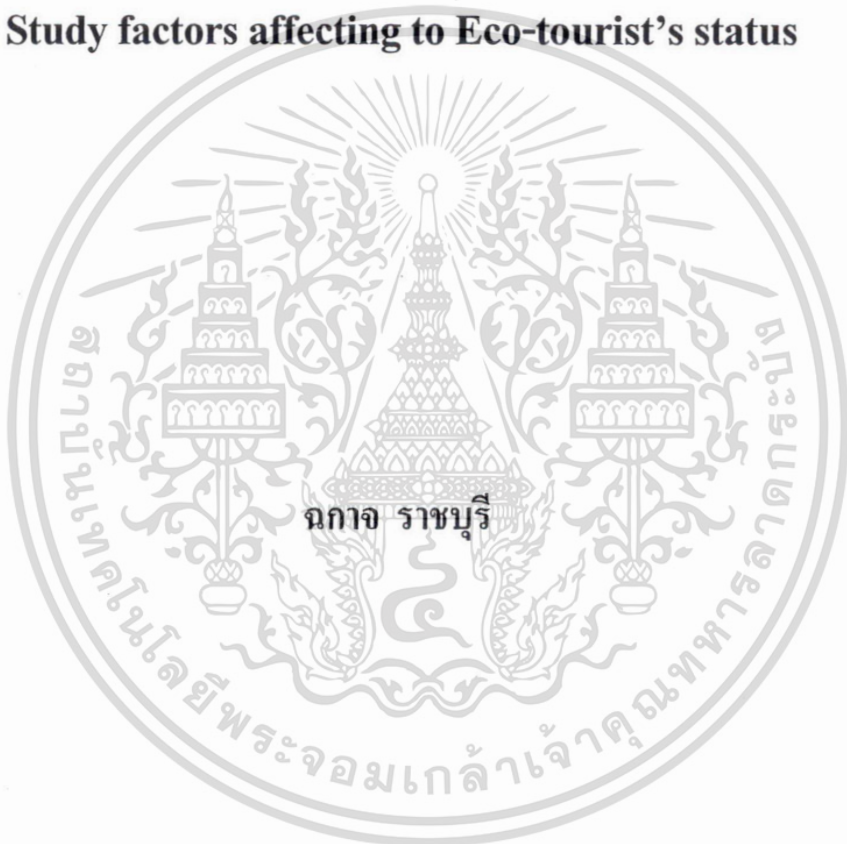

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานภาพการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Study factors affecting to Eco-tourist's status

รายงานการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากเงินรายได้

RCH

G

155

T5

๑112๗

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน..... 105729

วัน,เดือน,ปี..... 1 S.A. 2552

b. 1216010b
i.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง 3) ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง โดยสุ่มตัวอย่างง่ายจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อน สามารถสื่อสารและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง จำนวน 300 คน ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ ซึ่งข้อมูลจะเป็นการแนะนำให้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศใหม่ๆ นักท่องเที่ยวจะเดินทางเป็นหมู่คณะ โดยใช้รถยนต์ส่วนตัว ใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณ 3-4 วัน และเลือกชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นไกด์นำเที่ยว โดยภาคกลางมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวมากที่สุด และนักท่องเที่ยวมีความประทับใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในจังหวัดสมุทรสงครามมากที่สุด ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง จัดอยู่ในระดับสำคัญมาก และมีระดับเจตคติต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง จัดอยู่ในระดับค่อนข้างดี จากการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ พบว่า ไม่มีผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับเจตคติต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง คือ รายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ABSTRACT

The purpose of this research were :- 1) to study pattern and status to ecotourism of tourist. 2) to study the level of knowledge and attitude toward ecotourism. 3) to compare personal factors of tourist effecting ecotourism. The sample uses random sampling included 300 persons for experience tourist about ecotourism. The research instruments for collecting data were questionnaires. Data were analyzed using SPSS for windows. The statistics were used percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance (ANOVA).

The research results were most tourist got information from radio/television, travel by group, using private car, for 3-4 days and local guide is the tour leader. Most popular in ecotourism were Samut Songkhram province central area in Thailand. The level of knowledge and attitude of tourist to ecotourism were moderate good. The personal factor effects to knowledge about ecotourism were no different significance. But personal factors effect attitude about ecotourism were income which has different statistic significance at 0.05.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณสมบัติการเป็นนักทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างถูกต้อง และเพื่อให้เจ้าของพื้นที่นำไปปรับปรุงและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนให้เหมาะสม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

งานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนจากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในการดำเนินการ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของภาควิชาภาษาและสังคม และเจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ในการอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้วิจัยในการดำเนินงานวิจัยนี้

ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากงานวิจัยเรื่องนี้ไปใช้เพื่อประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ผู้สนใจทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ต่อไป

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VII
สารบัญภาพ.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้.....	9
2.1.1 ความหมายของความรู้.....	9
2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้.....	10
2.1.3 ระดับความรู้.....	11
2.1.4 ประเภทของความรู้.....	12
2.1.5 วิธีวัดความรู้.....	14
2.1.6 เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้.....	16
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ.....	18
2.2.1 ความหมายของเจตคติ.....	18
2.2.2 องค์ประกอบของเจตคติ.....	21
2.2.3 ลักษณะทั่วไปของเจตคติ.....	23
2.2.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดเจตคติ.....	24
2.2.5 บทบาทของเจตคติ.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.6 การเปลี่ยนเจตคติ.....	26
2.2.7 เหตุผลในการสำรวจเจตคติและความคิดเห็น.....	28
2.2.8 วิธีการวัดเจตคติ.....	28
2.2.9 มาตรวัดเจตคติ.....	29
2.2.10 การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ.....	31
2.2.11 มิติของเจตคติ.....	32
2.2.12 ประโยชน์ของเจตคติ.....	33
2.3 หลักการทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศ.....	34
2.3.1 ความหมายของการทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศ.....	34
2.3.2 แนวคิดว่าด้วยหลักการทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศ.....	35
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย.....	42
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	42
3.1.1 ประชากร.....	42
3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	42
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
3.2.1 ลักษณะเครื่องมือ.....	42
3.2.2 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ.....	43
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
3.6 ผลการวิจัย.....	48
3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล.....	49
3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศ.....	50
3.6.3 การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการทอ่งเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผล ต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง.....	55

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.6.4	การวิเคราะห์ระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อ คุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง.....	57
3.6.5	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง.....	60
3.6.6	สรุปข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประโยชน์.....	78
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัยและวิจารณ์.....		80
4.1	สรุปผลการวิจัย.....	81
4.1.1	ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	81
4.1.2	การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับ รูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	81
4.1.3	ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อ คุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง.....	82
4.1.4	ค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อ คุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง.....	82
4.1.5	การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อ คุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง.....	82
4.2	อภิปรายผลการวิจัยและวิจารณ์.....	85
4.2.1	ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจต่อ คุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง.....	85
4.2.2	ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับเจตคติต่อ คุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง.....	86
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....		87
บรรณานุกรม.....		89
ภาคผนวก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....		93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล.....49
2	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....51
3	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลข่าวสารที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....51
4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของรูปแบบและพฤติกรรมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....52
5	แสดงค่าร้อยละและลำดับที่ของกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....54
6	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ การให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....55
7	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับเจตคติ ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....58
8	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามเพศ.....60
9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุ.....61
10	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามศาสนา.....62
11	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....63
12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษา.....64
13	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ.....65
14	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจ ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันเป็นรายคู่.....66
15	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ที่มีอาชีพแตกต่างกันเป็นรายคู่.....66

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างความรู้ / ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันเป็นรายคู่.....	67
17	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามรายได้.....	68
18	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีรายได้แตกต่างกันเป็นรายคู่.....	69
19	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามเพศ.....	70
20	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุ.....	71
21	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามศาสนา.....	72
22	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	73
23	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	74
24	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ.....	75
25	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามรายได้.....	76
26	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของนักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกันเป็นรายคู่.....	77
27	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น ที่มีรายได้แตกต่างกันเป็นรายคู่.....	77

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัย	6
2.1 แสดงการวัดระดับการเรียนรู้ด้านความรู้ ความคิด ตามแนวคิดของบรูมและคณะ.....	15
2.2 รูปแบบไตรมิติของเจตคติ.....	23

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

การเติบโตก้าวหน้าของการท่องเที่ยวไทย ซึ่งมีจุดเด่น ได้เป็นที่จับตาของประเทศอื่นๆ ทั่วโลก โดยดัชนีชี้วัดความเติบโต คือ การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและการได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ในสมัยที่ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกของประเทศไทยที่มีหน่วยงานระดับกระทรวงรับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว การดำเนินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศจึงมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

หากพิจารณาข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยวขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) พบว่าในปี 2545 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 17 ของโลก หากพิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยว และอยู่ในอันดับที่ 18 หากพิจารณาในแง่รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้รับการจัดอันดับจากองค์กรต่างชาติหลายองค์กรให้เป็นประเทศที่ได้รับรางวัลแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม หรือการเป็นสุดยอดในด้านการบริการ อาทิ

- Scandinavian Travel Trade จัดอันดับให้ประเทศไทยเป็น The World's Best Tourist Country 2004 โดยได้รับรางวัล Grand Travel Award 2004
- Travel & Leisure Magazine จัดให้กรุงเทพฯ เป็น Best Tourism Cities
- ITB ที่กรุงเบอร์ลิน ซึ่งเป็นงานส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลก ลงคะแนนให้ประเทศไทยเป็น The Most Popular Destination in ITB 2004
- Asia – Pacific Region Spa Research จัดอันดับให้ประเทศไทยเป็น Number 1 Spa Destination

เมื่อประเทศไทยประสบความสำเร็จและดำรงอยู่ในแถวหน้าของการท่องเที่ยวโลก จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับกระแสการเคลื่อนไหวและแนวโน้มการท่องเที่ยวในระดับโลก ซึ่งปัจจุบันได้รับการเรียกขานว่าเป็นการท่องเที่ยวในโลกไร้พรมแดน ลักษณะเด่นของการท่องเที่ยวในโลกไร้พรมแดน คือ การคำนึงถึงความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ การให้ความสนใจในระบบสังคม และการตระหนักถึงการรักษาสีงแวดล้อม โดยดำเนินการตามแผนแม่บทของโลก หรือ Agenda 21 ซึ่งวางกรอบการดำเนินงานเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) ไว้ดังนี้

- การดำเนินกิจการท่องเที่ยวให้พิจารณาเรื่องขอบเขตความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
- การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี หรือเอกลักษณ์ / อัตลักษณ์ของชุมชน
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยว
- การประสานความต้องการในการกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จากแนวโน้มการท่องเที่ยวทั่วโลกในลักษณะเช่นนี้ จึงสะท้อนให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์ และหมุนไปในทิศทางเดียวกันกับกระแสการท่องเที่ยวของโลก ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงมีพันธกิจในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความเข้มแข็ง มีมาตรฐาน และสร้างการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ จึงมีการกำหนดแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ โดยกำหนดระยะเวลา 2 ปี คือ 2548-2549 ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 แนวความคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติการครั้งนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยอาศัยข้อมูลจากนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ 2545-2549 เป็นแนวทางในการยกร่าง ประกอบกับการประมวลข้อมูลจากสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งเรื่องยุทธศาสตร์และการพัฒนาการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด รวมทั้งรับฟังความเห็นจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ ปี 2548-2549 แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 แผนงานหลัก คือ

1. แผนงานด้านการพัฒนาบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(Ecotourism Service Action Plan)

ผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการพัฒนารูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของตลาดการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยนั้น พบว่ามีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยการพัฒนานั้นเป็นไปอย่างอิสระ ไม่มีการกำหนดมาตรฐาน ทั้งในเรื่องผลิตภัณฑ์และบริการ ดังนั้นเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทยเติบโตอย่างมั่นคง จำเป็นต้องดำเนินการด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. แผนงานด้านการจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(Ecotourism Network Action Plan)

ในสถานการณ์ปัจจุบัน การดำเนินงานด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในระหว่างกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด หรือระดับพื้นที่ และความร่วมมือดังกล่าวจะต้องเป็นความร่วมมือกันในทุกมิติและทุกวงการที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือกันดังที่กล่าวมา อาจเรียกว่า เป็นการจัดตั้งเครือข่าย (Network) ซึ่งในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการนี้อย่างมาก

3. แผนงานด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์

(Ecotourism Marketing Action Plan)

การส่งเสริมการตลาดเป็นกิจกรรมเพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนและไปใช้บริการด้านการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันการส่งเสริมการตลาดก็เป็นเครื่องมือในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้ ดังนั้นการดำเนินงานด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์จึงสำคัญไม่น้อยไปกว่าแผนงานด้านการพัฒนาบริการและแผนงานด้านการจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. แผนงานการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(Ecotourism Special Zone Action Plan)

พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ การดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดเตรียมพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับ โดยพื้นที่ท่องเที่ยวที่จะพิจารณานี้มิได้จำกัดเฉพาะแหล่ง หรือ จังหวัดเท่านั้น แต่จะพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ภาพรวม

5. แผนงานด้านการบริหารจัดการ

(Ecotourism Management Action Plan)

การผลักดันงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ดำเนินการอย่างมีทิศทาง และเป็นไปตามแผนปฏิบัติการจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดกลไกที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ กลไกดังกล่าวอาจเรียกว่า การบริหารจัดการ ซึ่งสามารถครอบคลุมได้หลายมิติ และสามารถนำเสนอได้หลายเครื่องมือ อาทิ การตั้งคณะกรรมการกำกับแผนปฏิบัติการ เป็นต้น (ยูดี นิรันดร์ตระกูล, 2548-2549)

ปัจจุบัน กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวสูง ทั้งยังแพร่กระจายไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วประเทศ เนื่องจากนำมาซึ่งรายได้และผลประโยชน์จำนวนมาก ส่งผลให้พื้นที่ต่างๆ พยายามปรับตัวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลักการที่ค่อนข้างเคร่งครัด กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงมิใช่นักท่องเที่ยวทั่วไป แต่ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างดี และมีจิตสำนึกที่ถูกต้องสอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศบางส่วนมีคุณสมบัติความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกที่สอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขณะที่บางส่วนเพียงแต่สนใจ หรือเคยท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อน แต่มิได้มีคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแท้จริงดังกล่าว ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง มีประเด็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใดที่นักท่องเที่ยวเข้าใจถูกต้องหรือคลาดเคลื่อน รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับเจ้าของพื้นที่จะนำไปปรับปรุงและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนให้เหมาะสม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

1.3 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 : นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 : นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 : นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 : นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 : นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 : นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.6 : นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.7 : นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 : นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 2.1 : นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.2 : นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.3 : นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.4 : นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.5 : นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

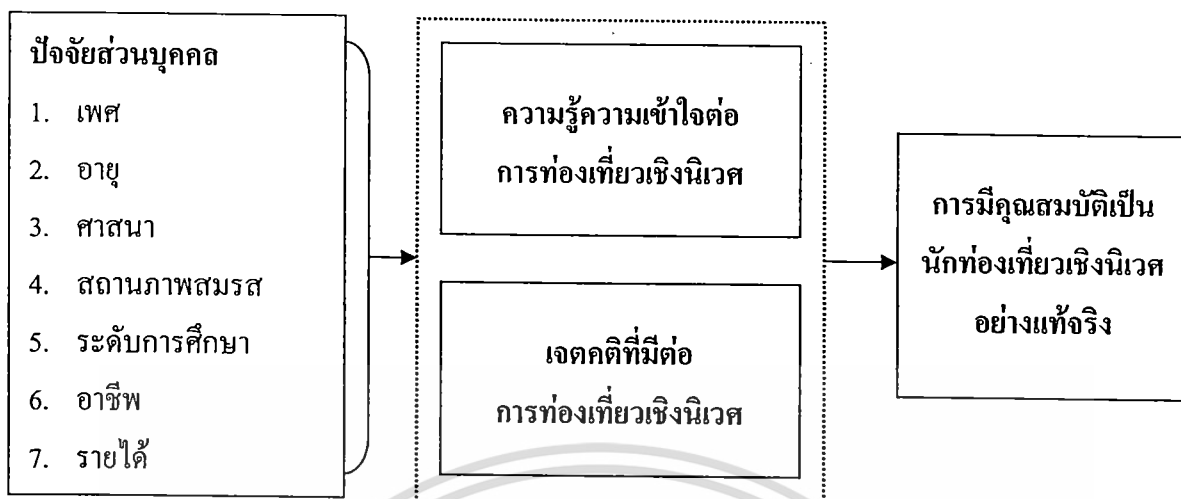
สมมติฐานที่ 2.6 : นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.7 : นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

1.4 กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง โดยผู้วิจัยได้ใช้ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นตัวแปรต้น ดังแสดงไว้ในภาพที่ 1.1

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัย

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้การในศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด

1.5.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างง่ายจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อน สามารถสื่อสารและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รวมจำนวนทั้งสิ้น 300 คน

1.5.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.5.3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ประกอบด้วย

- เพศ
- อายุ
- ศาสนา
- สถานภาพสมรส
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้

1.5.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วย

- ความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- เจตคติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงสถานะของการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริงของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในปัจจุบัน

1.6.2 ทำให้ทราบถึงประเด็นต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักเข้าใจถูกต้องและคลาดเคลื่อนจากหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.6.3 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

1.6.4 เป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริงแก่กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.6.5 เพื่อบริการความรู้ให้กับผู้สนใจ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และเป็นองค์ความรู้ให้ผู้สนใจในการทำวิจัยต่อไป

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

1.7.1 ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อเท็จจริง ข้อมูล รายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำใดๆ ที่ได้รับการสังเกต จากการรายงาน จากการรับรู้หรือจากการมีประสบการณ์เก็บสะสมไว้ และเราสามารถรับทราบสิ่งเหล่านั้นได้

1.7.2 เจตคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Attitude) และคำว่า Attitude อาจแปลว่า ทศนคติ ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมว่า คือ ความคิดเห็น โดยมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นเรื่องกำหนดขอบเขต ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่บุคคลได้ใช้พิจารณาสิ่งแวดล้อม บุคคลแต่ละบุคคลย่อมมีเจตคติต่อสถานการณ์เดียวกัน หรือบุคคลเดียวกันต่างกันออกไปได้หลายลักษณะ แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น และเจตคติของแต่ละบุคคลอาจเป็นสิ่งที่คงทนถาวรตลอดไป หรืออยู่ชั่วคราวก็ได้

1.7.3 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หรือนิเวศท่องเที่ยว หรือนิเวศสัญจร หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่ว่าจะใช้คำใดล้วนหมายถึง การท่องเที่ยวที่เข้าไปสัมผัสธรรมชาติ โดยมีผู้ให้ความรู้ทางนิเวศเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริง เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้เพิ่มขึ้น ปัจจุบันความหมายนี้ยังหมายรวมไปถึงสภาพทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชากรในท้องถิ่น และเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Endemic) ที่ต้องดูแลรักษาไว้ด้วย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบไปด้วย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวธรรมชาติ การท่องเที่ยววัฒนธรรม และการท่องเที่ยวันทนาการ ประชุม สัมมนา

1.7.4 **คุณสมบัติ (Qualification)** หมายถึง คุณลักษณะประจำตัวของบุคคล ความมีเอกลักษณ์ ลักษณะที่ชี้ชัด เจาะจง

1.7.5 **นักท่องเที่ยวน** หมายถึง ผู้ที่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อน สามารถสื่อสารและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

1.7.6 **ปัจจัยส่วนบุคคล** หมายถึง ลักษณะเฉพาะของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักทอ่งเทีวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร รายงาน การวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถกำหนดกรอบแนวความคิดที่จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาได้ครอบคลุม และชัดเจนขึ้น ประกอบด้วยสาระสำคัญตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ
- 2.3 หลักการทอ่งเทีวเชิงนิเวศ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

2.1.1 ความหมายของความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge) เป็นแนวคิดเพื่อสนับสนุนว่า ความรู้มีผลทำให้เจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Bloom et.al. (1971 : 271) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือเรื่องทั่วไป ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการ หรือสถานที่ต่างๆ โดยเน้นความจำ

Good (1973 : 325) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truths) กฎเกณฑ์ และข้อมูลต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่างๆ

Webster's New Universal (1977 : 531) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษา หรือการค้นคว้า หรือเป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลซึ่งได้รับจากการสังเกต ประสบการณ์ หรือจากรายงานการรับรู้ ข้อเท็จจริงสิ่งเหล่านี้ต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลา

Mark (1980 : 45) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้นๆ โดยแบ่งออกเป็นความรู้ต่อสถานการณ์หนึ่งๆ หรือความรู้ต่อเรื่องในระดับกว้าง

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535 : 7) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง การระลึกถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว และรวมถึงการจำเนื้อเรื่องต่างๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่ในแต่ละเนื้อหาวิชาและเกี่ยวพันกับเนื้อหาวิชานั้นด้วย เช่น ระลึกหรือจำได้ถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ แบบแผน และเค้าโครงของเรื่องนั้นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Wikstrom and Normann (1994 : 9) ได้กล่าวถึง The Modern American Dictionary ว่าได้ให้คำจำกัดความของความรู้ (Knowledge) ที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะดังนี้

1. ความรู้ คือ ความคุ้นเคยกับข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truths) หรือหลักการโดยทั่วไป (Principles)

2. ความรู้ คือ รู้ (Know) หรืออาจจะรู้ (May be know)

3. ความรู้ คือ จิตสำนึก ความสนใจ (Awareness)

สายสุนีย์ ปวุฒินันท์ (2541 : 28) สรุปว่า ความรู้ หมายถึงข้อเท็จจริง ข้อมูล รายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำใดๆ ที่มนุษย์ได้รับ หรือมีประสบการณ์เก็บสะสมไว้ และเราสามารถรับทราบสิ่งเหล่านั้นได้

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้

ชม ภูมิภาค (2523 : 284-285) ได้กล่าวถึง Bloom ว่า ได้ให้คำจำกัดความของความรู้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่วไป ระลึกได้ถึงวิธีการ กระบวนการ หรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเน้นความจำ ความรู้ทำให้ทราบถึงความสามารถจำและระลึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีและการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้าง

ศุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533 : 1-3) กล่าวว่า ความรู้เป็นผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์และผลกระทบต่อผู้รับสารในเชิงความรู้ในแนวความคิดทางการสื่อสาร อาจปรากฏได้จากสาเหตุ 5 ประการดังนี้

1. การตอบข้อสงสัย (Ambiguity Resolution) ผู้รับสารมักแสวงหาข่าวสารอยู่เสมอ จึงต้องอาศัยสื่อต่างๆ เพื่อตอบข้อสงสัยและความสับสนของคน

2. การสร้างเจตคติ (Attitude Formation) ผลกระทบเชิงความรู้ต่อการปลูกฝังเจตคตินั้นส่วนมากมักใช้กับการเผยแพร่นวัตกรรมเพื่อให้เกิดการยอมรับ

3. การกำหนดวาระ (Agenda Setting) เป็นผลกระทบเชิงความรู้ที่สื่อ (Media) กระจายออกไปเพื่อให้ประชาชนตระหนักและผูกพันกับประเด็นวาระที่สื่อกำหนดขึ้น หากตรงกับค่านิยมแล้วผู้รับสารก็จะเลือกข่าวสารนั้น

4. การพอกพูนระบบความเชื่อ (Expansion of the Belief System) การสื่อสารในสังคมมักกระจายความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ด้านต่างๆ ไปสู่ประชาชน

5. การรู้แจ้งต่อค่านิยม (Value Clarification) ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมและอุดมการณ์เป็นภาวะปกติของสังคม สื่อมวลชนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง ย่อมทำให้ประชาชนผู้รับข่าวสารเข้าใจถึงค่านิยมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ดังนั้นการเกิดความรู้ระดับใดก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึนึกคิด ซึ่งมีผลมาจากการสั่งสมประสบการณ์ เกิดความคิด ความรู้สึก หรืออาจเข้าใจได้ว่าความรู้เป็นบ่อเกิดเจตคติ

โสภิตสุดา มงคลเกษม (2539 : 43) ได้กล่าวถึง เชียร์ วิวิธศิริ ว่าได้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ในผู้ใหญ่เกิดประสบการณ์ 3 ประการ

1. การเรียนรู้ที่เกิดจากสภาพทางธรรมชาติ (Natural Setting) คือ การเรียนรู้จากสภาพธรรมชาติที่อยู่ใกล้ตัว

2. การเรียนรู้จากสภาพทางสังคม (Society Setting) มีอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น การเรียนรู้จากการอ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น

3. การเรียนรู้จากสภาพการของการจัดระเบียบการสอน (Formal Institution Setting) คือ มีผู้แทนจากสถาบันจัดลำดับการเรียนรู้อย่างมีจุดมุ่งหมายและต่อเนื่อง

2.1.3 ระดับความรู้

อนันต์ ศรีโสภ (2525 : 14) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถในทางพุทธิปัญญา ประกอบด้วยความรู้ ความสามารถและทักษะต่างๆ ทางสมอง แบ่งเป็น 6 ชั้น ซึ่งเรียงจากพฤติกรรมที่ง่ายไปหาพฤติกรรมที่ยาก ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ (Knowledge) : ความจำในสิ่งที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

1.1 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาโดยเฉพาะ

ก. ความรู้เกี่ยวกับความหมายต่างๆ

ข. ความรู้เกี่ยวกับความจริงต่างๆ ได้แก่ เวลา เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ แหล่งกำเนิด ฯลฯ

1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิธีและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

ก. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะแบบแผนต่างๆ

ข. ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มและการจัดลำดับ

ค. ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกและแบ่งประเภทของสิ่งต่างๆ

ง. ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการดำเนินงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1.3 ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวความคิดและโครงสร้างกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ก. ความรู้เกี่ยวกับกฎและการใช้กฎนี้ในการบรรยายคุณค่า หรือพยากรณ์ หรือตีความหมายของสิ่งที่เราสังเกตเห็น

ข. ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง

2. ความเข้าใจ (Comprehension) : การเข้าใจความหมายของสิ่งนั้น

2.1 การแปล (แปลจากแบบหนึ่งไปสู่แบบหนึ่ง โดยรักษาความหมายไว้ได้ถูกต้อง)

2.2 การตีความหมาย (การอธิบาย หรือเรียบเรียงเนื้อหาที่เสียใหม่ให้เข้าใจง่าย)

2.3 การขยายความ (การขยายความหมายของข้อมูลที่มีอยู่ให้ไกลออกไปกว่าเดิม)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การนำไปใช้ (Application) : ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถ หรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ไปใช้นี้กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การแก้ปัญหานั่นเอง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) : การแยกเรื่องราวออกไปสู่ย่อยๆ

4.1 การวิเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบนั้น

4.3 การวิเคราะห์หลักหรือวิธีการรวบรวมส่วนประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) : การรวบรวมส่วนประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน

5.1 การกระทำที่เป็นสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความหมาย

5.2 การกระทำที่เกี่ยวกับแผนงานหรือข้อเสนอตามวิธีการต่างๆ

5.3 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ อาทิเช่น การที่ส่วนประกอบเหล่านั้นรวมกันได้โดยอาศัยความสัมพันธ์อะไรที่สำคัญ

6. การประเมินผล (Evaluation) : การตัดสินคุณค่าในสิ่งที่กำหนดความมุ่งหมายได้ โดยใช้เกณฑ์แน่นอน

6.1 การตัดสินใจ โดยอาศัยเหตุการณ์ภายในสิ่งนั้นเป็นเกณฑ์

6.2 การตัดสินใจ โดยอาศัยเกณฑ์ภายนอกมาพิจารณา

จากแนวความคิดเรื่องความรู้ความเข้าใจดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันโดยตรง และรวมถึงการนำความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ในสถานการณ์จริงๆ ได้ตามขั้นตอนทักษะต่างๆ ทางสมอง 6 ขั้นดังกล่าว คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ เนื่องจากความรู้ความเข้าใจสามารถส่งผลต่อการนำไปใช้หรือการปฏิบัติงาน

2.1.4 ประเภทของความรู้

ซิดททัย ภัทรชยานนท์ (2542 : 12-14) ได้กล่าวถึง Bloom และคณะ ว่าได้จำแนกความรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยเรียงระดับที่ซับซ้อนน้อยที่สุดไปหาที่ซับซ้อนมากที่สุด ดังนี้

1. ความรู้เฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specifics) คือ การระลึกถึงสิ่งเฉพาะและชิ้นส่วนของสารที่อยู่โดดเดี่ยว การเน้นอยู่ที่สัญลักษณ์ที่มีความหมายเชิงรูปธรรม เรื่องนี้จัดอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดของความเป็นนามธรรม เรื่องนี้อาจได้รับการคิดว่าเป็นหน่วยของสิ่งที่ซับซ้อน และเป็นนามธรรมของความรู้ที่สร้างขึ้น ได้แก่

1.1 ความรู้เฉพาะ (Knowledge of Terminology) เป็นความรู้ในเรื่องสัญลักษณ์ จำเพาะ บางอย่าง (ทั้งภาษาและมิใช่ภาษา) รวมทั้งความรู้ทางสัญลักษณ์ที่ยอมรับกันแล้ว ความรู้เกี่ยวกับ สัญลักษณ์ประเภทต่างๆ ซึ่งอาจเคยใช้เพียงครั้งเดียว หรือความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับการใช้ ประโยชน์ของสัญลักษณ์นั้นๆ

1.2 ความรู้ข้อเท็จจริงเฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specific Facts) เป็นความรู้ในเรื่อง วันที่ เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ ฯลฯ ซึ่งอาจรวมสาระที่ถูกต้องและเฉพาะเจาะจง เช่น วันที่แน่นอน หรือปรากฏการณ์ที่มากหรือน้อยอย่างชัดเจน อาจรวมสาระเชิงประมาณ เช่น ช่วงเวลาโดยประมาณ หรือลำดับความมากน้อยโดยทั่วไปของปรากฏการณ์

2. ความรู้เรื่องวิถีและวิธีการจัดการกระทำกับสิ่งเฉพาะ (Knowledge of Way and Means of Dealing with Specifics) คือ ความรู้ในเรื่องวิถีทางในการจัดระเบียบการศึกษาในการตัดสินใจและ ในการวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งวิธีการค้นคว้าลำดับผลที่ได้ตามเวลาในปฏิทิน และมาตรฐานของการ ตัดสินใจในแต่ละสาขา และรูปแบบของการจัดระเบียบตามสาขาที่กำหนดและดำเนินการ ความรู้นี้ จัดอยู่ในระดับกลางของความเป็นนามธรรมอยู่ระหว่างความรู้เฉพาะกับสิ่งทั่วไป ไม่ต้องการให้ นักเรียนทำกิจกรรมที่ต้องอาศัยเนื้อหา แต่ต้องการให้นักเรียนเกิดความสำนึกอย่างเจียมๆ ตาม ธรรมชาติ ได้แก่

2.1 ความรู้แบบแผนนิยม (Knowledge of Conventions) เป็นความรู้ในเรื่องลักษณะ ของวิถีทางในการจัดทำและการนำเสนอความคิดและปรากฏการณ์ เพื่อการสื่อความหมายและ สอดคล้อง ผู้ทำงานสาขาวิชานี้ใช้ประโยชน์แบบฉบับทางการปฏิบัติและรูปแบบซึ่งเหมาะสมที่สุด กับวัตถุประสงค์ ซึ่งมองดูเหมาะสมที่สุดกับปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตว่าแม้รูปแบบและ ประเพณีนิยมจะเป็นสิ่งสมมติขึ้น หรือเกิดขึ้นอย่างไม่ตั้งใจ หรือมีอำนาจมาจากพื้นฐานทั้งหลายก็ตาม รูปแบบและประเพณีนิยมก็ยังคงมีอยู่ เพราะเป็นผลงานของการตกลงของคนกลุ่มใหญ่ หรือเกิดจาก การที่คนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราวปรากฏการณ์หรือปัญหา

2.2 ความรู้เรื่องแนวโน้มและลำดับเหตุการณ์ (Knowledge of Trends and Sequence) เป็นความรู้เรื่องกระบวนการ ทิศทาง และการเคลื่อนที่ของปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา

2.3 ความรู้เรื่องการจัดจำพวกและประเภท (Knowledge of Classification and Categories) เป็นความรู้เรื่องชั้นต่างๆ ชุด ส่วน และการจัดเรียงเรียง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของสาขาวิชาที่กำหนด จุดมุ่งหมายของการโต้แย้งหรือของปัญหาที่เข้ามา

2.4 ความรู้เรื่องเกณฑ์ (Knowledge of Criteria) เป็นความรู้เรื่องเกณฑ์ตามข้อเท็จจริง หลักการ ความคิดเห็น และการปฏิบัติที่ได้รับการทดสอบหรือได้รับการตัดสินใจ

2.5 ความรู้เรื่องระเบียบวิธี (Knowledge of Methodology) เป็นความรู้เรื่องวิธีสืบสวน ทางเทคนิคและกระบวนการที่ใช้ในบางสาขา และที่ซึ่งใช้สืบสวนปัญหาและปรากฏการณ์บางอย่าง การเน้นความรู้ของแต่ละบุคคลในเรื่องวิธีการมากกว่าความสามารถในการใช้วิธีการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ความรู้เรื่องสากลและเรื่องนามธรรมในสาขาต่างๆ (Knowledge of the Universals and Abstractions in Field) คือ ความรู้เรื่องแผนและรูปแบบที่สำคัญๆ ที่ปรากฏ และความคิดได้รับการจัดรวบรวมไว้ โครงสร้าง ทฤษฎี และข้อสรุปจำนวนมาก ซึ่งมีอิทธิพลต่อสาขาวิชา หรือซึ่งนำมาใช้ศึกษาปรากฏการณ์หรือแก้ปัญหา ระดับนี้จัดเป็นระดับที่สูงสุดของความเป็นนามธรรมและความซับซ้อน ได้แก่

3.1 ความรู้เรื่องหลักและข้อสรุปทั่วไป (Knowledge of Principle and Generalization) เป็นเรื่องความเป็นนามธรรมบางอย่าง ซึ่งสรุปข้อสังเกตปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรมและมีคุณค่าในการอธิบาย บรรยาย ทำนาย หรือกำหนดการกระทำ หรือทิศทางที่เหมาะสม และสอดคล้องที่สุดเท่าที่จะทำได้

3.2 ความรู้เรื่องทฤษฎีและโครงสร้าง (Knowledge of Theories and Structures) เป็นความรู้เรื่องตัวหลักการและข้อสรุปทั่วไป รวมทั้งความสัมพันธ์ของมัน ซึ่งแสดงให้เห็นภาพพจน์ของเหตุการณ์ ปัญหา หรือสาขาที่ซับซ้อนได้อย่างชัดเจนครอบคลุม และเป็นระบบที่เป็นเรื่องนามธรรมมากที่สุด และได้รับการนำมาใช้แสดงความสัมพันธ์และการจัดระเบียบของสิ่งจำเพาะต่างๆ จำนวนมาก

2.1.5 วิธีวัดความรู้

สุมาลี จันทร์ชลอม (2542 : 54-69) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบทดสอบ เพื่อวัดความสามารถในแต่ละขั้นตามแนวคิดโครงสร้างของความรู้ 6 ขั้น จากขั้นตอนที่ง่ายที่สุดไปยังขั้นตอนที่ยากและซับซ้อนมากขึ้น ของอนันต์ ศรีโสภณ (2525 : 14-15) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีวัดระดับของความรู้ความจำ เป็นการวัดความสามารถขั้นต่ำสุด การถามเพื่อวัดสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการให้ระลึกถึง (Recall) ทั้งในสิ่งที่เฉพาะเจาะจงทั่วไป คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ ได้แก่ ข้อคำถามวัดความจำเนื้อเรื่อง ข้อคำถามวัดความจำวิธีการดำเนินการ และข้อคำถามวัดความจำความรู้รวบยอด

2. วิธีวัดระดับความเข้าใจ เป็นการวัดความสามารถที่สูงกว่าความรู้ความจำ แต่ผู้ตอบยังคงมีความรู้ความจำเป็นพื้นฐานมาก่อนจึงจะมีความเข้าใจ คำถามจะไม่ถามตรงจากตำราหรือสิ่งที่สอนไว้ แต่โยงความรู้ที่เรียนมาสัมพันธ์กับคำถาม แล้วเปลี่ยนเป็นคำตอบใหม่ ภาษาหรือสำนวนใหม่ รูปแบบใหม่ๆ คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ ได้แก่ ข้อคำถามวัดความสามารถในการแปลความ ข้อคำถามวัดความสามารถในการตีความ และข้อคำถามวัดความสามารถในการขยายความ

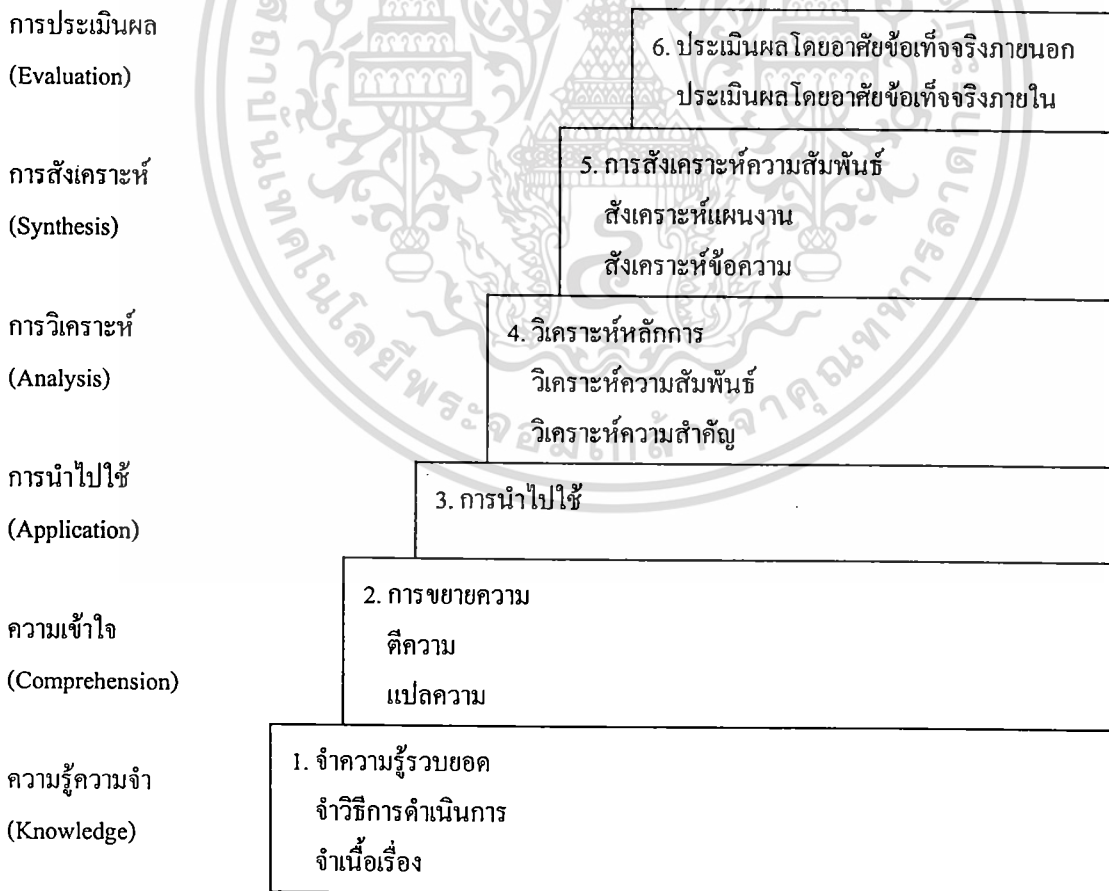
3. การวัดระดับการนำไปใช้ เป็นการวัดความสามารถในการนำเอาความรู้ความเข้าใจมาประยุกต์ใช้ หรือแก้ปัญหาในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใหม่ได้อย่างเหมาะสม คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ ได้แก่ ข้อคำถามวัดการนำไปใช้

4. วิธีการวัดระดับวิเคราะห์ เป็นการวัดความสามารถในการแยกแยะหรือแจกแจงรายละเอียดของเรื่องราว ความคิด การปฏิบัติออกเป็นระบบย่อยๆ โดยอาศัยหลักการหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อค้นพบข้อเท็จจริงและคุณสมบัติบางประการ คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ ได้แก่ ข้อคำถามวัดการวิเคราะห์ความสำคัญ ข้อคำถามวัดการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และข้อคำถามวิเคราะห์หลักการ

5. วิธีการวัดระดับสังเคราะห์ เป็นการวัดความสามารถในการรวบรวมและผสมผสานรายละเอียดปลีกย่อยของข้อมูล สร้างเป็นสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม ความสามารถดังกล่าวเป็นพื้นฐานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คำถามที่ใช้วัดระดับนี้ ได้แก่ ข้อคำถามวัดการสังเคราะห์ ข้อความ ข้อคำถามวัดการสังเคราะห์แผนงาน และข้อคำถามวัดการสังเคราะห์ความสัมพันธ์

6. วิธีการวัดระดับประเมินค่า เป็นการวัดความสามารถในการสรุปคุณค่าหรือตีราคาเกี่ยวกับเรื่องราว ความคิด พฤติกรรมว่า ดี-เลว เหมาะ-ไม่เหมาะสม เพื่อจุดประสงค์บางประการ คำถามที่ใช้วัดระดับนี้ ได้แก่ ข้อคำถามวัดระดับการประเมินโดยเกณฑ์ภายใน และข้อคำถามวัดการประเมินโดยเกณฑ์ภายนอก

การวัดความรู้ทั้ง 6 ชั้นนี้ สามารถเขียนขั้นตอนการวัดจากระดับความรู้ระดับต่ำขึ้นมาหา ระดับสูงจะได้ดังรูปต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงการวัดระดับการเรียนรู้ด้านความรู้ ความคิด ตามแนวคิดของบรูมและคณะ
ที่มา : ไสว เลี่ยมแก้ว (2528 : 119)

2.1.6 เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้

ชวาล แพร์ตกุล (2526 : 201-205) ได้อธิบายว่า การวัดความรู้เป็นการวัดสมรรถภาพสมองด้านการระลึกออกของความจำนั่นเอง เป็นการวัดเกี่ยวกับเรื่องที่เคยมีประสบการณ์หรือเคยรู้ เห็นและทำมาก่อนทั้งสิ้น การวัดความรู้ความสามารถสร้างคำถามวัดสมรรถภาพด้านนี้ได้หลายลักษณะด้วยกัน ลักษณะของคำถามก็แตกต่างกันออกไปตามชนิดของความรู้ความจำ แต่ก็จะมีลักษณะร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งคือ เป็นคำถามให้ระลึกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาที่จำได้ไว้ก่อนแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของคำศัพท์ นิยาม ระเบียบ แบบแผน หรือหลักการทฤษฎีต่างๆ เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะ ซึ่งแตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมกันมาก คือ แบบทดสอบ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. 2531 : 21-25)

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 96-97) กล่าวถึง แบบทดสอบ (Test) คือ ชุดของสิ่งเร้าที่นำไปใช้กระตุ้นให้บุคคลตอบสนองออกมา สิ่งเร้านี้มักจะอยู่ในรูปของข้อความ ซึ่งอาจให้เขียนคำตอบให้แสดงพฤติกรรม ให้พูดออกมาทางวาจาก็ได้ ทำให้สามารถวัดได้ สังเกตได้ และนำไปสู่การแปลความหมายได้ แบบทดสอบนี้สามารถใช้ได้กับข้อมูลทั้งทางด้านพุทธิปัญญา ด้านจิตอารมณ์ และด้านทักษะ แต่นิยมใช้วัดทางพุทธิปัญญาเป็นส่วนใหญ่ โดยชนิดของแบบทดสอบแบ่งเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่ผู้เรียนได้จากประสบการณ์ทั้งปวง ทั้งจากที่บ้าน และสถาบันการศึกษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher-made Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยทั่วไป เมื่อต้องใช้ก็สร้างขึ้น ใช้แล้วก็เลิกกันไป ถ้านำมาใช้ก็ก็ต้องดัดแปลงปรับปรุง แก้ไข เพราะเป็นแบบทดสอบที่ขาดคุณภาพ

- แบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบที่ได้มีการพัฒนาด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติมาแล้วหลายครั้งหลายหนจนมีคุณภาพสมบูรณ์ ทั้งด้านความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเป็นปรนัย และมีเกณฑ์ปกติ (Norm) ให้เปรียบเทียบด้วย รวมความแล้วต้องมีมาตรฐานทั้งด้านการดำเนินการสอบและการแปลผลคะแนนที่ได้

แบบทดสอบทั้ง 2 ประเภทนี้จะถามเนื้อหาเหมือนกัน คือ ถามสิ่งที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอน ซึ่งจัดกลุ่มการปฏิบัติเกี่ยวกับแบบทดสอบได้ 6 ประเภท คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

รูปแบบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่นิยมใช้กันอยู่ 3 รูปแบบ คือ

1) แบบปากเปล่า (Oral Test) เป็นการทดสอบที่อาศัยการซักถามเป็นรายบุคคล ใช้ได้ผลดี ถ้ามีผู้เข้าสอบจำนวนน้อย เพราะต้องใช้เวลาถามได้ละเอียดเพราะสามารถตอบโต้กันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) แบบเขียนตอบ (Paper-pencil Test) เป็นการสอบที่เปลี่ยนแปลงมาจากการสอบปากเปล่า เนื่องจากจำนวนผู้เข้าสอบมากและมีเวลาจำกัด ซึ่งสามารถแบ่งเขียนตอบได้ 2 แบบ คือ

- แบบความเรียง (Essay Type) เป็นการสอบที่ให้ผู้ตอบได้รวบรวมเรียบเรียงคำพูดของตนเอง แสดงเจตคติและความรู้สึกความคิดได้อย่างอิสระภายใต้หัวข้อเรื่องที่กำหนดให้ เป็นข้อสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมเกี่ยวกับด้านการสังเคราะห์ได้อย่างดี แต่มีข้อเสีย เพราะการให้คะแนนทำให้มีความเป็นปรนัยยาก

- แบบจำกัดคำตอบ (Fixed-response Type) เป็นข้อสอบที่มีคำตอบภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้อย่างจำกัด ข้อสอบแบบนี้แบ่งออกได้เป็น 4 แบบ คือ แบบถูกผิด (True-False) แบบเติมคำ (Completion) แบบจับคู่ (Matching) และแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

3) แบบปฏิบัติ (Performance Test) เป็นการทดสอบที่ให้ผู้สอบได้แสดงการปฏิบัติออกมา โดยการกระทำหรือลงมือปฏิบัติจริงๆ เช่น การทดสอบทางดนตรี ช่างกล พลศึกษา เป็นต้น

2. แบบทดสอบวัดความถนัดหรือตัวปัญญา (Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดศักยภาพระดับสูงของบุคคลว่ามีสมรรถภาพในการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด และควรเรียนด้านใดหรือทำงานด้านใดจึงจะประสบความสำเร็จอย่างดี แบบทดสอบประเภทนี้อาจแบ่งย่อยได้เป็น 2 ประเภท คือ

- แบบทดสอบความถนัดในการเรียน (Scholastic Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบความถนัดที่ใช้วัดความสามารถทางวิชาการว่า มีความถนัดในวิชาการอะไร ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการเรียนต่อทางแขนงวิชานั้น และจะสามารถเรียนไปได้มากน้อยเพียงใด

- แบบทดสอบความถนัดจำเพาะ (Specific Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถพิเศษของบุคคล เช่น ความสามารถด้านดนตรี ด้านการแพทย์ เป็นต้น ใช้สำหรับการแนะแนว การเลือกอาชีพ ซึ่งนักวัดผลแบ่งกลุ่มความถนัดเป็น 7 ด้าน คือ ความถนัดด้านภาษา (Verbal Factor) ความถนัดในการใช้คำ (Word Fluency Factor) ความถนัดด้านตัวเลข (Number Verbal Factor) ความถนัดด้านมิติสัมพันธ์ (Space Factor) ความถนัดด้านความจำ (Memory Factor) ความถนัดด้านสังเกตรับรู้ (Perception Factor) ความถนัดในการใช้เหตุผล (Reasoning Factor)

3. แบบทดสอบวัดความสัมพันธ์ของบุคคลต่อสังคม แบบทดสอบนี้จะวัดเกี่ยวกับบุคลิกภาพหรือการปรับตนเองของบุคคลในสังคม วัดความสนใจต่อสิ่งต่างๆ แบบทดสอบประเภทนี้มักอยู่ในรูปแบบทดสอบถามวัดลักษณะของบุคคล เช่น แบบทดสอบความเกรงใจ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความสนใจต่างๆ เป็นต้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ

การวัดผลทางการศึกษา มีลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านการรู้คิด (Cognitive Domain) ด้านความรู้สึก (Affective Domain) และด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) ทั้ง 3 ด้านดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาคูณลักษณะของคน โดยเฉพาะด้านความรู้สึกเป็นด้านที่วัดได้ยากที่สุด เนื่องจากต้องเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกของคน ซึ่งเป็นส่วนยากที่จะวัดได้ถูกต้องครบถ้วน ส่วนหนึ่งของการวัดความรู้สึก คือ เจตคติ หรือ ทักษะคติ (Attitude) นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า เจตคติเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรม อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่แสดงออก หรือพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ เจตคติเป็นพฤติกรรม การเตรียมพร้อมทางสมองในการกระทำที่บ่งชี้ถึงสภาพทางจิตใจหรืออารมณ์อันซับซ้อน ก่อนที่บุคคลจะตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.2.1 ความหมายของเจตคติ

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมายของเจตคติว่า คือ ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (อ.Attitude) ซึ่งบางคนแปลคำภาษาอังกฤษ Attitude ว่า ทักษะคติ ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมว่า คือ ความคิดเห็น ซึ่งมักจะปรากฏว่ามีการใช้คำว่า เจตคติและทักษะคติเพื่อสื่อถึงคำภาษาอังกฤษ Attitude ในงานวิจัยต่างๆ ของไทยในความหมายเดียวกัน โดยมีลักษณะสำคัญ (สุชา จันทรเฒ และ สุรางค์ จันทรเฒ. 2519 : 47) คือ

1. เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. เป็นเครื่องกำหนดขอบเขต ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่บุคคลได้ใช้พิจารณาสิ่งแวดล้อม
3. บุคคลแต่ละบุคคลย่อมมีเจตคติต่อสถานการณ์เดียวกัน หรือบุคคลเดียวกันต่างกันออกไปได้หลายลักษณะ แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น
4. เจตคติของแต่ละบุคคลอาจเป็นสิ่งคงทนถาวรตลอดไป หรืออยู่ชั่วคราวก็ได้

ไวโลลักษณะ ชมภูศรี (2544 : 53) กล่าวว่า เจตคติ หรือ Attitude เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน เช่น ทักษะคติ หรือ เจตคติ ส่วนคำจำกัดความนั้นนักวิชาการหลายๆ ท่าน ได้ให้ทัศนะต่างๆ กันดังนี้

Allport (1953 : 810) เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมของสมองและประสาท อันได้จากการประสบการณ์และการตอบสนอง ทั้งทางตรงและโดยอทธิพลของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกัน

Mc Donald (1959 : 654) เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียง หรือความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมทางใดทางหนึ่ง

Katz (1960 : 163-204) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่จะชอบหรือไม่ชอบ และความรู้ความเชื่อ ซึ่งอธิบายถึงลักษณะ ตลอดจนความสัมพันธ์ของสิ่งหนึ่งที่มีต่อสิ่งหนึ่ง

Kendle (1963 : 572) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุนหรือต่อต้านบุคคล สถาบัน สถานการณ์หรือแนวความคิด

Secord and Backman (1964 : 97) เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความนึกคิดและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลต่อสภาพแวดล้อม

Thurstone (1967 : 77) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ผลรวมทั้งหมดของมนุษย์ที่เกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ ความคิด ความกลัวต่อสิ่งบางสิ่ง รวมทั้งการแสดงออกทางด้านการพูด ความคิดเห็นหรือมติ (opinion) ซึ่งความคิดเห็นหรือมตินี้เองที่เป็นสัญลักษณ์ของเจตคติ

Kiesler and others (1969 อ้างใน Fishbein and Ajzen : 1967 : 6) เจตคติ หมายถึง แนวโน้มที่ เกิดจากการเรียนรู้ ในอันที่จะตอบสนองอย่างถาวรต่อสิ่งเร้าให้เห็นด้วยกับท่าทีที่ชอบหรือไม่ชอบ

Good (1973 : 48) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใดๆ ซึ่งเป็นแนวโน้มในการที่จะแสดงหรือมีปฏิกิริยาในทางบวกหรือในทางลบต่อสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยมของบุคคลและประสบการณ์ทางสังคมที่ฝังรากอยู่

Anastasi (1982 : 552) เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น กลุ่มชน ประเพณี หรือสถาบันต่างๆ

Gary (1992 : 127) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง แนวโน้มการแสดงออกทางอารมณ์อย่างมั่นคง เพื่อตอบสนองเฉพาะอย่างต่อสิ่งของ สถานการณ์ บุคคลหรือประเภทของบุคคล

Coon (1998 : 677) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง การผสมผสานของความเชื่อและอารมณ์ที่ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อบุคคลอื่น หรือสถานการณ์ในเชิงบวกหรือเชิงลบ

Plotnik (1999 : 588) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความเชื่อหรือความเห็นใดๆ ที่ได้จากการประเมินสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่ต่อเนื่องจากเชิงลบจนถึงเชิงบวก และสิ่งนั้นมีผลทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในแนวทางที่แน่นอนต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์นั้นๆ

ชัชติยา วรรณสุด (2516 : 2) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่คนเรามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่งก็ตามในลักษณะที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) อันเป็นพื้นฐานเบื้องต้น หรือมีผลให้เกิดกระทบหรือแสดงออกที่เรียกว่า พฤติกรรม

ชม ภูมิภาค (2516 : 210) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง วิธีแห่งความรู้สึกของคนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เอนกกุล กริแสง (2521 : 147) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ระบบของความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มของพฤติกรรมที่มีต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับตัวบุคคล สิ่งของและความคิดเห็น เจตคติเป็นแรงขับที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลพิจารณาความสำคัญของสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมและมีอิทธิพลต่อการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตน

ชาร์คคิต์ หมิ่นจักร์ และศรีสง่า กรรณสูต (2524 : 149) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัว เช่น สัญลักษณ์ เครื่องหมาย บุคคล คำพูด สิ่งของ วัตถุ หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมต่างๆ โดยที่ความรู้สึกลักษณะนี้อาจเป็นในทางบวกหรือลบ เช่น ชอบ ไม่ชอบ ซึ่งเป็นผลมาจากการประเมินสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า โดยตัวของบุคคลนั่นเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2525 : 3) เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคล หรือสถานการณ์ใดๆ ที่อาจเป็นไปในทางที่ดี (Positive) ชัดแย้ง (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral) ก็ได้ ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคลหรือสถานการณ์นั้นๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 1-3) กล่าวว่า เจตคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สภาพการณ์และอื่นๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกที่บ่งถึงสภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล (2527 : 259-260) กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรามาก ซึ่งอาจสังเกตได้จากการที่เรามักจะมีแนวโน้มเอียงสนองตอบต่อสิ่งเร้าต่างๆ เช่น บุคคล สิ่งของ สถานการณ์หรืออุดมการณ์ ในรูปของการประเมินค่า เช่น บางคนชอบ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช บางคนไม่ชอบภาพยนตร์ไทย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความชอบหรือไม่ชอบของบุคคลก็คือ แนวโน้มที่เขาจะประเมินค่าสิ่งต่างๆ ในแง่บวกหรือแง่ลบนั่นเอง

เสรี วงษ์มณฑา (2529 : 68) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะประพฤติ ปฏิบัติ ประกอบไปด้วย ความรู้ ความรู้สึกและแนวโน้มของพฤติกรรม

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2532 : 45-47) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะของความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะกระทำ หรือมีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะบางอย่าง เจตคตินี้จะแสดงออกให้เห็นจากคำพูดหรือพฤติกรรม เมื่อได้ผลสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้น คนแต่ละคนจะมีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากน้อยแตกต่างกัน แต่ลักษณะที่สำคัญของเจตคติก็นั่น คือ ความเป็นธรรมชาติการศึกษาเจตคติจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อที่จะได้ทำการเปลี่ยนแปลงโดยกระบวนการต่างๆ เช่น การสื่อสาร การโฆษณา การศึกษา เป็นต้น

นิภา แก้วศรีงาม (2532 : 90) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ลักษณะของความรู้สึกของบุคคลที่จะตอบสนองต่อบุคคล สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ในทางที่ดีหรือทางที่ไม่ดี ในลักษณะที่ว่า บุคคลนั้นมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งของ ต่อบุคคล หรือต่อสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนี้ จะทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมในการที่จะตอบสนองต่อสิ่งที่มีความรู้สึกลักษณะนั้นๆ ไปในแนวทางที่ดีหรือไม่ดีได้

อรวรรณ ปีลันท์โอวาท (2537 : 21) กล่าวถึง Osgood ว่า ได้ให้คำจำกัดความของเจตคติ หมายถึง แนวโน้มของคนที่หนึ่งที่มีต่อสิ่งเร้าหรือเรื่องบางเรื่อง รวมถึงผลรวมของความรู้สึก อคติ ความกลัว ความคิด และความรู้สึกอื่นๆ ที่มีต่อเรื่องต่างๆ

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538 : 184) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมที่บุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ในลักษณะหนึ่งลักษณะใด ซึ่งอาจจะวัดออกมาได้ในเชิงของความเข้มของการตอบสนองนั้นๆ ว่าอ่อนหรือเข้มมากน้อยเพียงไร

นพมาศ ชีรวะกิน (2539 : 89) กล่าวว่า เจตคติ หรือทัศนคติ คือ ความเชื่อและความรู้สึกบางสิ่งบางอย่างในสิ่งแวดล้อม และเราได้เจตคติมาโดยการเรียนรู้ เมื่อเราเรียนรู้แล้วเจตคติจะอยู่ค่อนข้างคงทนและสุดท้ายแม้ว่าเจตคติจะถูกลบผลของประสบการณ์ แต่มันก็มีอำนาจของการพฤติกรรมได้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 106) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ไปในทิศทางหนึ่ง หรืออาจเป็นไปได้ในทางสนับสนุนหรือทางต่อต้านได้

จากความหมายของเจตคติดังกล่าว ผู้ให้ความหมายส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยสรุปความหมายของเจตคติได้ว่า เจตคติเป็นพฤติกรรมหรือความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.2.2 องค์ประกอบของเจตคติ

ณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล (2527 : 666-668) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วเจตคติทุกชนิดจะมีองค์ประกอบที่เหมือนกัน 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความเชื่อ (Cognitive or Belief Component)

องค์ประกอบทางด้านความเชื่อ หมายถึง ความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เช่น นักเล่นรถ มีความเชื่อว่า รถยนต์ยี่ห้อ เมอร์ซิเดส เบนซ์ ทำจากประเทศเยอรมัน เป็นรถที่มีคุณภาพคงทน และนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่า โลกที่เราอยู่นั้นมีรูปร่างกลม ความเชื่อเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวและการเรียนรู้จากผู้อื่น เช่น คำบอกเล่า หรือจากการอ่าน หรือ ได้ยิน ได้ฟังข่าวสารทางสื่อมวลชน

2. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Emotional or Feeling Component)

องค์ประกอบทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก หมายถึง ปฏิกริยาตอบสนองทางด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อวัตถุ หรือสิ่งต่างๆ ในการจัดองค์ประกอบทางอารมณ์ อาจทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งคือ การถามตัวบุคคลว่าเขามีความรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งนั้น เช่น มีความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบ อีกวิธีหนึ่งคือ วัดจากปฏิกริยาการตอบสนองทางด้านร่างกายของบุคคล วิธีนี้ยิ่งหลักกว่า อารมณ์ที่ถูกกระตุ้นทำให้กระบวนการต่างๆ ในร่างกายเปลี่ยนแปลง เช่น อคติ (Prejudice) อาจทำให้เกิดความกลัวหรือความโกรธ มักจะมีเหงื่อไหลออกมา แทนที่จะถามเขาว่ามีความรู้สึกอย่างไรต่อนักจิตวิทยา นอกจากนั้นเราอาจสามารถดูได้จากเครื่องมือที่ระบุอารมณ์ อัตราการเต้นของหัวใจ การตอบสนองของผิวหนังและการหรีหรือเบิกกว้างของนัยน์ตา จะสามารถบอกได้ว่าอารมณ์ของบุคคลอยู่ในระดับใด ตัวแปรที่บ่งบอกว่าอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อวัตถุจะเป็นไปในรูปใดนั้น

อาจจะเป็นความรู้และประสบการณ์แต่ละบุคคลนั่นเอง เช่น ถ้านักศึกษาชาวอเมริกันผิวขาวมีความเชื่อมั่นว่าคนนิโกรเป็นคนเกียจคร้าน และตัวเขาเองเป็นคนที่มีความมั่นใจเช่นกัน ในกรณีนี้นักศึกษาอเมริกันผิวขาวจะมีความรู้สึกทางลบต่อคนนิโกร ประสบการณ์บุคคลอาจเป็นตัวตัดสินใจ อารมณ์ของบุคคล ถ้าหากบุคคลจะมีประสบการณ์โดยตรงในแง่ลบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็อาจทำให้เขาเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีหรือทางลบต่อสิ่งนั้นด้วย

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรมหรือการกระทำ (Behavioral or Action Component)

องค์ประกอบทางพฤติกรรมหรือการกระทำ หมายความว่า บุคคลจะประพฤติหรือปฏิบัติต่อวัตถุหรือกลุ่มบุคคลอย่างไร ในกรณีนี้ความเชื่อและความรู้สึกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และพฤติกรรมก็สามารถมีอิทธิพลต่อความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลได้เช่นเดียวกัน

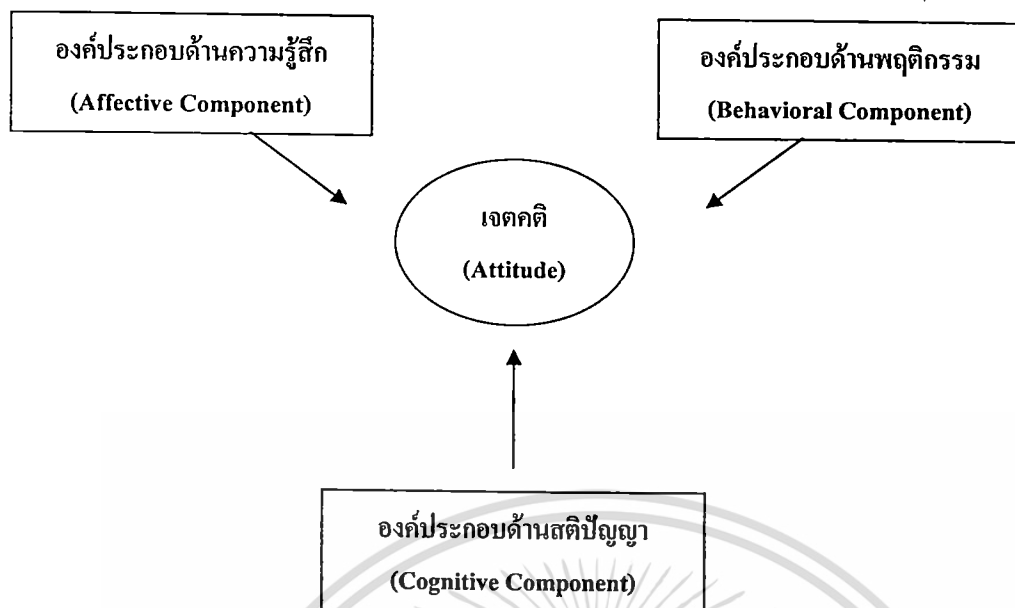
อาจกล่าวได้ว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ แหล่งที่ทำให้เกิดเจตคติมีมากมาย แต่อาจรวมเป็นหัวข้อใหญ่ที่สำคัญ 3 หัวข้อ คือ ประสบการณ์ส่วนตัว อิทธิพลของคนอื่น และปฏิกริยาทางด้านอารมณ์ ในบรรดาแหล่งที่มาทั้ง 3 แหล่งนี้ อิทธิพลของบุคคลอื่นมีอิทธิพลต่อเจตคติมากที่สุด

ณรงค์ศักดิ์ สีนสวัสดิ์ (2518 : 37-44) เจตคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี เชื่อว่าองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน

Feldman (1998 : 331) ได้เสนอรูปแบบไตรมิตติของเจตคติ หรือที่เรียกว่า The ABC Tripartite Model ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) คือ ผลรวมของการแสดงออกทางอารมณ์ในเชิงบวกและเชิงลบ
2. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ แนวโน้มหรือความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่สะท้อนถึงเจตคติ
3. องค์ประกอบด้านสติปัญญา (Cognitive Component) คือ ความเชื่อ (Beliefs) และความคิด (Thoughts) เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของเจตคติ

ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้มีปฏิสัมพันธ์กันและกันไม่สามารถแยกจากกันได้ การแสดงออกทางอารมณ์ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรม ในขณะที่ความเชื่อก็ส่งผลต่อการแสดงออกทางอารมณ์ ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 รูปแบบ ไตรมิติของเจตคติ

ที่มา : Feldman (1998 : 331)

นอกจากแนวความคิดเจตคติที่มี 3 องค์ประกอบแล้ว ยังมีนักจิตวิทยาบางกลุ่มเสนอแนวคิดที่แตกต่างออกไปดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. 2540 : 240)

องค์ประกอบของเจตคติเป็นสิ่งเชื่อมโยงไปยังแง่มุมอื่นๆ อีก 2 ด้าน คือ ด้านแรกเชื่อมโยงไปยังนิยามของเจตคติ อีกด้านหนึ่งเชื่อมโยงไปยังประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ หรือความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นๆ

1. เจตคติสององค์ประกอบ แนวคิดนี้ระบุว่า เจตคติมีเพียง 2 องค์ประกอบเท่านั้น คือ ประกอบด้วย ด้านความรู้กับองค์ประกอบด้านท่าที ความรู้สึก นักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ได้แก่ Katz and Rosenberg

2. เจตคติองค์ประกอบเดียว แนวคิดนี้ระบุว่า เจตคติมีเพียงองค์ประกอบเดียว คือ องค์ประกอบด้านท่าที ความรู้สึก ซึ่งแสดงออกหรือตอบสนองต่อที่หมายของเจตคติในทางชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี นักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้ได้แก่ Bem, Fishbein & Ajzen, Insko and Thurstone

2.2.3 ลักษณะทั่วไปของเจตคติ

Mc David and Harrari (1968 : 130-131) กล่าวถึงคุณสมบัติของเจตคติไว้ว่า เจตคติเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ มิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเอง และยังเป็นสิ่งที่มึลักษณะค่อนข้างเสถียรภาพ เจตคติมิใช่สิ่งที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างฉับพลันจากสิ่งหนึ่งไปอีกสิ่งหนึ่ง จนไม่สามารถทำนายหรือคาดหมายได้ และไม่ใช่อสิ่งที่มีมั่นคงถาวรจนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

พะยอม วงศ์สารศรี (2526 : 230-231) ได้สรุปลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เมื่อบุคคลมีความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เราจะรู้ได้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมา อาจจะแสดงออกมากด้วยคำพูด สีหน้า และท่าทางได้
2. เจตคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน บุคคลอาจมีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ซับซ้อนมาก
3. เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะเป็นในทางดีหรือไม่ดีก็ตามอาจเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป หรือมีการได้รับข้อมูลใหม่มากขึ้น เจตคติของบุคคลเปลี่ยนจากเจตคติที่ยอมรับไปสู่เจตคติที่ไม่ยอมรับ หรือเปลี่ยนจากเจตคติที่ไม่ยอมรับไปสู่เจตคติที่ยอมรับ

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533 : 14-15) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของเจตคติว่า เจตคติเป็นความรู้สึกที่บ่งบอกถึงลักษณะทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล อาจเป็นลักษณะที่ไม่แสดงออกมามากมายนอกให้บุคคลอื่นเห็น หรือเข้าใจก็ได้ ซึ่งมีลักษณะทั่วไปที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. เจตคติเป็นเรื่องของอารมณ์ (Feeling) อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะมีการกระทำที่เสแสร้ง โดยการแสดงออกไม่ให้ตรงกับความรู้สึกของตน เมื่อเขารู้ตัวหรือรู้ว่ามีคนสังเกต
2. เจตคติเป็นเรื่องเฉพาะตัว (Typical) ความรู้สึกของบุคคล ลอาจเหมือนกัน แต่รูปแบบการแสดงออกแตกต่างกันไป หรืออาจมีการแสดงออกที่เหมือนกันแต่ความรู้สึกแตกต่างกันได้
3. เจตคติมีทิศทาง (Direction) การแสดงออกของความรู้สึกสามารถแสดงออกได้สองทิศทาง เช่น ทิศทางบวกเป็นทิศทางที่สังคมปรารถนา และทิศทางทางลบเป็นทิศทางที่สังคมไม่ปรารถนา
4. เจตคติมีความเข้ม (Intensity) ความรู้สึกของบุคคลอาจเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน แต่อาจแตกต่างกันในเรื่องความเข้มที่บุคคลรู้สึกมากน้อยต่างกัน
5. เจตคติต้องมีเป้าหมาย (Target) ความรู้สึกจะเกิดขึ้นลอยๆ ไม่ได้

2.2.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดเจตคติ

Coon (1998 : 677-679) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดเจตคติ ดังต่อไปนี้

1. การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) ประสบการณ์ตรงของบุคคลที่มีเป้าหมายของเจตคติ
2. การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interaction with others) การสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นที่มีเจตคติเฉพาะเรื่อง
3. การอบรมเลี้ยงดู (Child Rearing) เป็นผลมาจากคำนิยม ความเชื่อ การปฏิบัติของพ่อแม่
4. การเป็นสมาชิกของกลุ่ม (Group Member)
5. สื่อมวลชน (Mass Media) รวมไปถึงสื่อ เช่น นิตยสาร และโทรทัศน์ ที่เข้าถึงผู้รับจำนวนมาก
6. การเรียนรู้โดยบังเอิญ (Chance Conditioning)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ พะยอม วงศ์สารศรี (2526 : 230) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดเจตคติ ไว้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดู มีส่วนสำคัญที่จะปลูกฝังเจตคติตั้งแต่วัยเด็ก สังเกตได้ชัดจากที่ได้รับ การปลูกฝังกลมกลืนจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว
2. การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ ประสบการณ์มีบทบาทในการหล่อหลอมเจตคติ ของบุคคล
3. การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีส่วนให้เจตคติที่มีอยู่นั้นแพร่ขยายไปสู่สิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้
4. การเลียนแบบ โดยปกติการเลียนแบบเจตคติจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลที่เป็นตัวต้นแบบ เป็นคนที่น่าเคารพนับถือ หรือมีบุคลิกภาพที่ทำให้ผู้ใกล้ชิดชื่นชมพอใจ

นิภา แก้วศรีงาม (2532 : 23) กล่าวว่า เจตคติของแต่ละคนจะเกิดจากการเรียนรู้ โดยการ เลียนแบบบุคคลข้างเคียง โดยเฉพาะจากบุคคลใกล้ชิด และจากสื่อมวลชนที่เสนอข้อมูลในแง่มุม ต่างๆ ทำให้บุคคลเกิดเป็นความรู้สึกในทางบวกและทางลบต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ได้ นอกจากนี้เจตคติอาจจะเกิดจากประสบการณ์เดิมที่บุคคลนั้นได้รับมาในอดีต

ศรัณย์ สิงห์ทน (2539 : 34) ได้กล่าวถึง Thriandis ว่าได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับแหล่ง สำคัญที่ทำให้คนเกิดเจตคติไว้ดังนี้

1. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) โดยการเลียนแบบบุคคลที่ใกล้ชิดหรือมีอิทธิพล จะทำให้ เกิดเจตคติขึ้นมาได้ เช่น การที่เด็กเลียนแบบพ่อแม่ซึ่งมีอิทธิพลต่อเด็กสูง
2. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experiences) เมื่อบุคคลเกิดประสบการณ์ที่ดี หรือไม่ดีเฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็จะทำให้เกิดเจตคติในเรื่องนั้น ไปตามทิศทางของประสบการณ์ ที่ได้รับ
3. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) โดยเจตคติหลายอย่างของบุคคลอาจ เกิดขึ้นได้จากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น โรงเรียน ที่ทำงาน
4. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from Others) การติดต่อสื่อสารกับ บุคคลอื่นจะทำให้บุคคลเกิดเจตคติจากการรับรู้ข่าวสารนั้นได้

จำลอง เงินดี (2541 : 372) กล่าวว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ในสังคม บุคคลจะมีแนม โน้มที่ จะรับเอาเจตคติของบุคคลอื่นที่เรามีความสัมพันธ์อย่างสนิทสนมภายในกลุ่มของตนนั้น บุคคลจะ ถือว่าเป็นรางวัลเมื่อได้รับการยอมรับภายในกลุ่ม เจตคติส่วนมากของเราได้มาจากการกระทำของ เราที่ตกลงไปแล้ว ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละคน

จากแนวความคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เจตคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ โดยได้รับ จากการอบรมเลี้ยงดู จากประสบการณ์ที่ได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จากสื่อมวลชนและจากการ เลียนแบบบุคคลที่เป็นต้นแบบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยส่งผลให้บุคคลเกิดเจตคติ

2.2.5 บทบาทของเจตคติ

บุคคลสามารถแสดงเจตคติออกได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ประเภทแรก ได้แก่ เจตคติทางเชิงบวก เป็นเจตคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึก หรืออารมณ์จากสภาพจิตใจได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่นหรือเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบันและการดำเนินการขององค์กรอื่นๆ เช่น กลุ่มเกษตรกรย่อมมีเจตคติทางบวกหรือมีความรู้สึกที่ดีต่อสหกรณ์การเกษตร และให้การสนับสนุนร่วมมือด้วยการเข้าเป็นสมาชิกและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ เป็นต้น

2. ประเภทที่สอง ได้แก่ เจตคติทางลบหรือไม่ดี คือ เจตคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรอื่นๆ เช่น พนักงาน เจ้าหน้าที่บางคนอาจมีเจตคติเชิงลบต่อบริษัท ก่อให้เกิดอคติขึ้นในจิตใจเขาจนพยายามประทุษและปฏิบัติต่อต้านกฎระเบียบของบริษัทอยู่เสมอ

3. ประเภทที่สาม คือ เจตคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใด ปัญหาหนึ่งหรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรและอื่นๆ โดยสิ้นเชิง เช่น นักศึกษาบางคนอาจมีเจตคตินิ่งเฉยอย่างไม่มีความคิดเห็นต่อปัญหาได้เพียงเรื่องกฎระเบียบว่าด้วยเครื่องแบบของนักศึกษา

อนึ่งเจตคติทั้ง 3 ประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประเภทเดียวหรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่องความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด หรือค่านิยมและอื่นๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของการกระทำหรือสถานการณ์ เป็นต้น ซึ่งถ้าเจตคติของบุคคลแต่ละคนถูกกระตุ้นให้แสดงออกมา ในรูปของความเห็นร่วมกันก็จะเปลี่ยนเป็นสาธารณมติไป

2.2.6 การเปลี่ยนเจตคติ

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรม (Theories of Attitude and Behavior Change) ของ Zimbardo et.al. (1977 : 49-53) กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติขึ้นอยู่กับความรู้อยู่กับความรู้ ความเข้าใจดี เจตคติก็จะเปลี่ยนแปลง เมื่อเจตคติเปลี่ยนแปลงก็จะมี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามมา ความรู้ เจตคติและการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมทั้ง 3 อย่างนี้มีความเชื่อมโยงกัน การที่จะให้เกิดการยอมรับปฏิบัติในสิ่งใด จะต้องพยายามเปลี่ยนเจตคติเสียก่อน โดยการให้ความรู้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 1-3) ได้กล่าวถึง Aizen and Fishbein ว่าได้กล่าวไว้ว่า นักจิตวิทยา และผู้ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติเห็นพ้องต้องกันว่า เจตคติ จะเป็นตัวแทนที่แสดงถึงการประเมินของบุคคล ซึ่งสะท้อนถึงความรู้สึก อารมณ์ ตามทฤษฎีทางเจตคติเชื่อว่า เจตคติสามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขณะเดียวกันก็สามารถคงอยู่ภายในช่วงระยะหนึ่ง เจตคติเป็นสิ่งที่กระตุ้น พฤติกรรม การปฏิบัติของบุคคล บุคคลปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง สืบเนื่องส่วนหนึ่งมาจากเจตคติ และพฤติกรรมนั้นๆ จะสอดคล้องกับเจตคติด้วย

วิลัดกษณ์ ชมภูศรี (2544 : 57-58) ได้กล่าวถึง การศึกษาโดยภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ว่าได้พบเจตคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้แก่ การได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น หรือโดยผ่านจากสื่อมวลชน หรือโดยการได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบด้านความเข้าใจ ซึ่งมีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งสาเหตุการเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ได้แก่

1. ความสอดคล้องกันระหว่างความคิด ความเข้าใจและความรู้สึก นั่นคือ เมื่อบุคคลมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลจะมีความคิด ความเข้าใจในสิ่งนั้นในลักษณะดังกล่าวด้วยเช่นกัน ดังนั้น ถ้าบุคคลได้รับข้อมูลใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ๆ ซึ่งทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป ก็จะมีผลทำให้ความคิดความเข้าใจของคนๆ นั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย

2. ความสอดคล้องกันระหว่างความรู้สึก ความคิด ความเข้าใจและพฤติกรรม เมื่อไรก็ตามที่บุคคลต้องกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยที่การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่เขาไม่เชื่อถือ อึดอัดใจ เนื่องจากการกระทำนั้นไม่สอดคล้องกับความเชื่อ ในกรณีนี้บุคคลจะเกิดความขัดแย้งขึ้น เนื่องจากความเข้าใจของตนเกิดขัดแย้งกัน บุคคลจึงต้องพยายามทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อลดความขัดแย้งนั้น วิธีการหนึ่งก็คือเปลี่ยนความเชื่อหรือเจตคติของตนให้สอดคล้องกับการกระทำของตน

3. การถูกบังคับให้ยินยอม การถูกบังคับขู่เข็ญ หรือลงโทษ มีผลต่อการเปลี่ยนเจตคติเช่นกัน แต่มักจะสำเร็จเฉพาะการเปลี่ยนเจตคติทางองค์ประกอบด้านพฤติกรรมเท่านั้น เช่น การบังคับในลักษณะของกฎข้อบังคับ กฎหมาย บทบัญญัติต่างๆ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและอิทธิพลของกลุ่มที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก บุคคลอาจเปลี่ยนเจตคติคล้อยตามกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ เช่น เมื่อบุคคลเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งอาจขัดแย้งกับเจตคติเดิมที่มีอยู่ ทำให้เกิดภาวะตึงเครียดในการที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิดของตน ในภาวะเช่นนี้จึงทำให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติไปตามสภาพการณ์นั้น

5. การเสริมแรงและการลงโทษ เมื่อบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเนื่องจากการได้รับการเสริมแรง บุคคลจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเนื่องจากถูกลงโทษ บุคคลก็จะมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น

6. การสื่อสารมวลชน มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นคำแถลงการณ์ทางวิทยุ ทางหนังสือ ทางหนังสือพิมพ์ และวารสารต่างๆ รวมทั้งโทรทัศน์และภาพยนตร์ แต่อย่างไรก็ดีสื่อมวลชนเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนเจตคติได้มากน้อยแค่ไหนนั้น ต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

- แหล่งข้อมูล (Source) เราจะต้องพิจารณาที่ลักษณะของผู้ให้ข้อมูล เช่น เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความน่าเชื่อถือ มีเสน่ห์น่าฟังพอใจ มีความคุ้นเคยกับผู้รับข้อมูล มีท่าทีเป็นศัตรู หรือเป็นผู้มีอำนาจ คุณสมบัติเหล่านี้จะมีส่วนในการยอมรับข้อมูลของผู้รับข้อมูลอย่างมาก

- วิธีการให้หรือเสนอข้อมูล (Channel) การเสนอข้อมูลนั้นเป็นการเสนอข้อมูลด้านดีหรือไม่ดีเพียงด้านหนึ่งเท่านั้น หรือว่าเสนอข้อมูลทั้งด้านดีและไม่ดีพร้อมกัน วิธีการให้ข้อมูลที่ต่างกันจะมีผลทำให้เจตคติของบุคคลต่างกันไปด้วย
- ลักษณะข้อมูล (Message) ลักษณะของข้อมูลเป็นอย่างไร เช่น การกระตุ้นให้เกิดความกลัว ซึ่งให้เห็นถึงความไม่เป็นธรรมในสังคม เป็นต้น
- ผู้รับข้อมูล (Audience) ผู้รับข้อมูลมีลักษณะและคุณสมบัติอย่างไร เช่น เพศ อายุ สติปัญญา การศึกษา ประสบการณ์เดิมของผู้รับข้อมูล เป็นต้น

2.2.7 เหตุผลในการสำรวจเจตคติและความคิดเห็น

สุชาญ โกลสิน (2523 : 45) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการทำการสำรวจเจตคติและความคิดเห็นไว้ดังนี้

- เพื่อให้ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการมีความระมัดระวัง และทำให้เอาใจใส่ในเจตคติต่างๆ ของบุคคลในองค์กรมากขึ้น
- เป็นการวัดเจตคติของบุคคลในองค์กรที่มีต่อการบริหาร โครงการ นโยบาย ระเบียบต่างๆ ว่าเป็นอย่างไร
- เป็นการตรวจสอบขวัญของบุคคลในองค์กร
- เป็นการสำรวจสัมพันธภาพของเจตคติกับประสิทธิภาพขององค์กร
- ช่วยในการพัฒนาโครงการต่างๆ หรือเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจขององค์กรให้สอดคล้องต้องกัน
- เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งฝ่ายจัดการมองไม่เห็นหรือมองข้ามไป หรือขาดความสนใจอย่างเพียงพอ

2.2.8 วิธีการวัดเจตคติ

รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533 : 17-29) กล่าวถึงวิธีการวัดเจตคติ ซึ่งมีหลายวิธี คือ

1. การสังเกต (Observation) หมายถึง การศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคล รวมถึงปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาความจริง โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้าของผู้สังเกตโดยตรง ทำให้ได้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data)
2. การสัมภาษณ์ (Interview) หมายถึง การสนทนา หรือพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า การสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้สัมภาษณ์ (Interviewer) และผู้ถูกสัมภาษณ์ (Interviewee) การสัมภาษณ์นอกจากได้ข้อมูลตามต้องการแล้วยังได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านปฏิภาณ ไหวพริบ ท่วงที วาจา อุปนิสัย
3. การสอบถาม (Questionnaire) หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้รวบรวมข้อเท็จจริงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับความคิดเห็น ความสนใจ ความรู้สึกต่างๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดด้านความรู้สึก (Affective Domain) รวมทั้งเป็นแบบสำรวจ (Survey) และแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การรายงานตนเอง (Self Report) โดยให้เจ้าตัวรายงานความรู้สึกที่มีต่อเรื่องราว หรือ เหตุการณ์นั้นออกมาว่าชอบ-ไม่ชอบอย่างไร ด้วยการพูดหรือเขียนบรรยายความรู้สึกของตนเองจาก ประสบการณ์ที่ผ่านมา

5. โปรเจกทีฟเทคนิค (Projective Technique) เป็นการใช้สิ่งเร้าที่มีลักษณะไม่ชัดเจน กระตุ้นให้บุคคลระบายความรู้สึกออกมา เครื่องมือนี้จะไปกระตุ้นให้เขาแสดงปฏิกิริยา ความรู้สึก ความคิดเห็นออกมา เพื่อจะได้สังเกตดูว่าเขามีความรู้สึกอย่างไร

6. สังคมมิติ (Sociometry) เป็นวิธีการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ โดยให้บุคคลอื่นประเมินค่าตัวเรา และเราประเมินค่าบุคคลอื่น

2.2.9 มาตรวัดเจตคติ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 106-107) กล่าวว่า มาตรวัดเจตคติ หมายถึง สเกลของข้อความหนึ่ง ที่ใช้วัดความรู้สึกที่ค่อนข้างจะลึกซึ้ง ใช้วัดข้อมูลทางด้านจิตอารมณ์ (Affective Domain) สำหรับ มาตรวัดเจตคติที่นิยมใช้มีอยู่ 3 ชนิด ดังนี้

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone Scale) มาตรวัดเจตคติตามวิธีของเทอร์สโตน จะ กำหนดช่วงความรู้สึกของคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น 11 ช่วง จากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด แต่ละ ช่วงจะมีระยะห่างเท่ากันๆ จึงมีชื่อเรียกได้อีกอย่างว่า The Method of Equal Appearing Intervals ข้อความที่บรรจุลงในมาตรวัดจะต้องนำไปให้ผู้ตัดสิน (Judge) พิจารณาว่าควรอยู่ในตำแหน่งใด ของมาตรวัด และแต่ละข้อความก็ต้องหาค่าประจำข้อความ หรือค่า Scale Value หาในรูปของ มัชฌิมาน (Median) และหาค่าควอร์ไทล์ (Quartile Deviation) จำนวนข้อความที่ประกอบเป็น มาตรวัดเจตคติตามวิธีของเทอร์สโตนมีประมาณ 20 ข้อความ หรือมากกว่าเล็กน้อย

2. วิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) มาตรวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ต กำหนดช่วงความรู้สึก ของคนเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อความที่บรรจุในมาตรวัดจะประกอบด้วยข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อ สิ่งหนึ่งสิ่งใด ทั้งในทางที่ดี (ทางบวก) และในทางที่ไม่ดี (ทางลบ) และมีจำนวนพอๆ กัน ข้อความ เหล่านี้อาจมีประมาณ 18-20 ข้อความ การกำหนดน้ำหนักคะแนนการตอบแต่ละตัวเลือกจะกระทำ ภายหลังจากการได้รวบรวมข้อมูลมาแล้ว โดยกำหนดตามวิธี Arbitrary Weighting Method ซึ่งเป็นวิธี ที่นิยมมากที่สุด

3. วิธีวัดเจตคติโดยใช้ความหมายทางภาษา (Osgood Scale) วิธีนี้ผู้คิดคือ ออสกู๊ด สเกล แบบนี้ใช้คำคุณศัพท์มาอธิบายความหมายของสิ่งเร้า โดยมีคุณศัพท์ตรงข้ามกันเป็นขั้วของมาตรวัด ออสกู๊ดเรียกสิ่งเร้านี้ว่า Concept (สังกะป) คำคุณศัพท์ที่ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของสิ่งเร้านี้ ออสกู๊ดพบว่าสามารถอธิบายได้ 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านการประเมินค่า (Evaluative Factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกด้านคุณค่า คำคุณศัพท์ที่ใช้อธิบาย เช่น ดี-ชั่ว จริง-เท็จ ฉลาด-โง่ เป็นต้น
2. องค์ประกอบด้านศักยภาพ (Potential Factor) เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกถึงกำลังอำนาจ เช่น แข็งแรง-อ่อนแอ หนัก-เบา หยาบ-ละเอียด เป็นต้น
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม (Activity Factor) เป็นคำคุณศัพท์แสดงถึงลักษณะกิจกรรมต่างๆ เช่น ช้า-เร็ว เฉื่อยชา-กระตือรือร้น เป็นต้น

การวัดเจตคตินั้นมีความยุ่งยากพอสมควร เพราะเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึก หรือเป็นลักษณะทางจิตใจ คุณลักษณะดังกล่าวมีการแปรเปลี่ยนได้ง่าย ไม่แน่นอน แต่ถึงอย่างไรก็ตามเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดยังสามารถวัดได้ โดยอาศัยหลักสำคัญดังต่อไปนี้

1. ต้องยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Basic Assumption) เกี่ยวกับการวัดเจตคติ ดังนี้
 - ความคิดเห็น ความรู้สึก หรือเจตคติของบุคคลนั้น จะมีลักษณะคงที่ในช่วงหนึ่ง นั่นคือ ความรู้สึกนึกคิดของคนเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรอยู่ตลอดเวลา อย่างน้อยจะต้องมีช่วงเวลาใดที่ความรู้สึกของคนเรามีความคงที่ ซึ่งทำให้สามารถวัดได้
 - เจตคติของบุคคลไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง การวัดจะเป็นแบบวัดทางอ้อม โดยวัดจากแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออกหรือพฤติกรรมปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
 - เจตคตินอกจากแสดงออกในรูปทิศทางของความคิดความรู้สึก เช่น สนับสนุนหรือคัดค้านแล้วยังมีขนาดหรือปริมาณของความคิดความรู้สึกนั้นด้วย ดังนั้นในการวัดเจตคตินอกจากจะทำให้ทราบลักษณะหรือทิศทางแล้ว ยังสามารถบอกระดับความมากน้อยหรือความเข้มข้นของเจตคติได้ด้วย
2. การวัดเจตคติด้วยวิธีการใดก็ตาม จะต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่าง คือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัด มีสิ่งเร้า เช่น การกระทำเรื่องราวที่บุคคลจะแสดงเจตคติตอบสนอง และประการสุดท้าย ต้องมีการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูงต่ำมากน้อย
3. สิ่งเร้าที่จะนำไปใช้เร้าหรือทำให้บุคคลได้แสดงเจตคติที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกมา ที่นิยมใช้คือ ข้อความวัดเจตคติ (Attitude Statement) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าทางภาษาที่ใช้อธิบายถึงคุณลักษณะของสิ่งนั้น เพื่อให้บุคคลสนองออกมาเป็นระดับความรู้สึก (Attitude Continuum) หรือมาตรวัด (Scale) เช่น มาก ปานกลาง น้อย
4. การวัดเจตคติเพื่อทราบทิศทางและระดับความรู้สึกของบุคคลนั้น เป็นการสรุปผลจากการตอบสนองของบุคคลจากรายละเอียด หรือแง่มุมต่างๆ ดังนั้นการวัดเจตคติของบุคคลที่เกี่ยวกับเรื่องใด จะต้องพยายามถามคุณค่าและลักษณะในแต่ละด้านของเรื่องนั้นออกมา แล้วนำผลซึ่งเป็นส่วนประกอบหรือรายละเอียดมาผสมผสาน สรุปรวมเป็นเจตคติของบุคคลนั้น เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่การวัดนั้นๆ จะต้องครอบคลุมคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วน เพื่อให้การสรุปตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

การวัดเจตคติ ต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรง (Validity) ของผลการวัดเป็นพิเศษ กล่าวคือ ต้องให้ผลการวัดที่ได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคล ทั้งในแง่ทิศทาง ระดับ หรือช่วงของเจตคติ

2.2.10 การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคล ประกอบด้วยปัจจัยที่มีองค์ประกอบร่วมกันหลายอย่าง และปัจจัยบางอย่างมีลักษณะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เช่น การมีประสบการณ์เฉพาะอย่างกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้น เช่น การมีประสบการณ์ที่ดี การได้รับการลงโทษทางร่างกายและจิตใจ การเกิดภาวะคับข้องใจ เป็นต้น

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from Others) เจตคติหลายอย่างเกิดขึ้นจากผลของการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่เด็กได้รับในครอบครัวและสังคม เช่น การได้รับคำบอกเล่าจากผู้ปกครองและครู เป็นต้น

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) เจตคติบางอย่างของบุคคลถูกสร้างขึ้นจากการเลียนแบบจากคนอื่น กระบวนการเลียนแบบเริ่มตั้งแต่การสังเกตพฤติกรรมของคนอื่น การแปลความหมาย การปฏิบัติให้อยู่ในรูปของความเชื่อ ยิ่งบุคคลที่เป็นแบบอย่างเป็นที่เคารพ หรือได้รับการยกย่องจะมีผลต่อความเชื่อมากยิ่งขึ้น

4. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factor) เจตคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องจากสถาบัน เช่น โรงเรียน สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา เป็นต้น สถาบันเหล่านี้จะเป็นที่มาและช่วยสนับสนุนให้เกิดเจตคติบางอย่างได้

ทองกุล ชันขาว (2538 : 20-23) ได้เสนอวิธีการที่จะใช้ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ 4 วิธี ดังนี้

1. เปลี่ยนแปลงความเชื่อและค่านิยม
2. สร้างความหวังใหม่
3. ใช้อิทธิพลกลุ่ม
4. ใช้องค์ประกอบแทรกซ้อน

Kolesnik (1970 : 844-846) ได้กล่าวถึงพัฒนาการเจตคติว่า จะดำเนินไปโดยอาศัยแนวทาง 3 ประการ ดังนี้

1. บุคคลได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Association)
2. บุคคลถ่ายทอดแบบอย่างการกระทำ หรือความคิดของคนอื่นมาเป็นของตน (Transfer)
3. บุคคลพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของตน (Need Satisfaction)

Mc Guire (1969 : 175-177) ได้เสนอขบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ด้วยขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน ซึ่งเกิดอย่างต่อเนื่องกัน ดังนี้

1. การใส่ใจ (Attention) เป็นความสนใจ ความใส่ใจในการรับฟัง สาเหตุที่ทำให้คนสนใจฟัง ได้แก่ ผู้สื่อความหมายและเนื้อหาของสารนั้นๆ
2. ความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นความเข้าใจในความหมายของสารนั้น
3. การยอมรับ (Acceptance) เป็นผลมาจากการฟัง ฟังจนเข้าใจชัดเจนจะทำให้เกิดการยอมรับ
4. การเก็บเอาไว้ (Retention) เป็นความคงทนหรือการจำ อาจเก็บไว้ระยะหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปอาจจะเปลี่ยนไป หรืออาจยังอยู่ถ้าตัวสื่อมีความน่าเชื่อถือมาก การเก็บเอาไว้ก็จะคงทนและอยู่ได้นาน
5. การกระทำ (Action) บุคคลเมื่อเปลี่ยนเจตคติก็จะเปลี่ยนด้านการกระทำ ซึ่งมีผลต่อส่วนรวมและสังคม ถ้าเราเปลี่ยนความเชื่อแล้ว แต่ไม่ได้ลงมือกระทำก็จะมีผลกระทบต่อคนอื่น

การเปลี่ยนแปลงเจตคติมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น แหล่งข่าวสาร (Source) ลักษณะของข่าวสาร (Message) การเสนอข่าวสาร (Channel) และลักษณะของผู้รับข่าวสาร (Audience)

โดยสรุปแล้ว การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเจตคติสามารถใช้วิธีได้หลายอย่าง และถ้าจะให้ผลดีควรใช้วิธีการหลายๆ อย่างผสมผสาน ซึ่งประเด็นที่กล่าวถึงมากที่สุดคือ การใช้ตัวแบบประกอบ การให้ข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับเจตคติที่ต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้นในกลุ่มเป้าหมาย โดยสามารถทำได้ทั้งในสถาบันครอบครัว โรงเรียน และสังคม

2.2.11 มิติของเจตคติ

มิติของเจตคติ (Dimensions of Attitude) จะทำให้การศึกษาเจตคติได้เข้าใจและลึกซึ้งยิ่งขึ้น มิติที่น่าสนใจมี 7 ประการ ดังนี้

1. ด้านความเข้มข้น (Intensity) คือ ลักษณะอื่นๆ ของเจตคติเข้ามาประกอบ ทำให้เกิดความเข้มข้น เช่น ความมั่นใจ ความสำคัญของจุดมุ่งหมายที่มีต่อวัตถุประสงค์ของเจตคติ เช่น เจตคติต่อบิดามารดาของเราเข้มข้นกว่าเจตคติต่อบิดามารดาของบุคคลอื่น
2. ด้านขนาดหรือปริมาณ (Magnitude) คือ ปริมาณการชอบหรือไม่ว่ารุนแรงเพียงใด เช่น ชอบมาก ชอบน้อย ไม่ชอบเลย เป็นต้น
3. ด้านความเด่น (Salience) คือ ความพร้อมที่จะแสดงเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น เราเป็นคนไทยนับถือพุทธศาสนา เมื่อมีคนมาว่าพุทธศาสนาไม่ดี เราพร้อมที่จะตอบโต้
4. ด้านความสำคัญในชีวิต (Centrality) เจตคติบางอย่างมีสถานภาพที่สูงมาก การที่บุคคลมองโลกมองชีวิต จะใช้เจตคติเป็นหลักในการมองเจตคตินี้เป็นส่วนหนึ่งของความคิดรวบยอดของบุคคล (Self-Concept)

5. ด้านมิติสามองค์ประกอบเจตคติ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความรู้สึก และด้านการกระทำ การมองเจตคติทั้ง 3 นั้น เป็นการมองในด้านความเชื่อ ความคิดเห็นในความรู้สึก และในด้านการกระทำหรือพฤติกรรม

6. ด้านจิตสำนึก (Consciousness) เจตคติในมิตินี้อยู่ในสภาวะจิตสำนึก หรือจิตไร้สำนึก หรืออยู่ในสำนึกเพียงบางส่วนหรือไม่ อย่างไร

7. ด้านความคงทนหรือความคงที่ (Stability) การพิจารณาตามมิตินี้ดูได้จากเจตคตินั้น มีความหมายทนทาน ยึดหยุ่น หรือยากง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงมากน้อยขนาดไหน อย่างไร

2.2.12 ประโยชน์ของเจตคติ

จากการศึกษาประโยชน์ของเจตคติ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 4) และ ชม ภูมิภาค (2516 : 65) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเจตคติไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบตัว
2. ช่วยให้มีการเข้าข้างตนเอง (Self-Esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดี หรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเอง
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีการตอบโต้หรือการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปนั้น ส่วนมากจะทำให้มีความพอใจมาก หรือเป็นบำเหน็จรางวัลจากสิ่งแวดล้อม
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงเจตคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น
5. เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการและคาดคะเนล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น และทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางไว้

เรื่องยศ นันทเสน (2531 : 11) กล่าวว่า เจตคติมีความสำคัญมากต่อชีวิตการทำงาน คนทำงานมักมีความรู้สึกไม่ทางบวกก็ทางลบเสมอต่อแนวความคิดและสิ่งของต่างๆ คนเราจะประเมินค่างานที่ทำอยู่ตลอดเวลา และความรู้สึกนี้เป็นเสมือนเจตคติด้อยของเจตคติเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในชีวิต เจตคติต่องานชี้ให้เห็นถึงความพอใจในงาน และเจตคติต่องานเป็นสิ่งที่วัดได้ การวัดเจตคติต่องานทำให้องค์กรสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง โครงสร้างขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพอใจงานเป็นสิ่งที่เสริมสร้างให้เกิดขึ้นได้ โดยอาศัยปัจจัยเกี่ยวกับงานและปัจจัยเกี่ยวกับองค์กร การเสริมสร้างความพอใจในงานช่วยลดอัตราการขาดงาน อัตราเข้าออกงาน และช่วยเสริมสุขภาพของคนทำงาน

วัฒนา ศรีสัตย์วาจา (2534 : 186-189) ได้กล่าวถึง Katz (1998) ว่าได้แบ่งหน้าที่ของเจตคติที่ทำให้เกิดประโยชน์แก่บุคคล ออกเป็น 4 หน้าที่ ดังนี้

1. หน้าที่ในการปรับตัวและคำนึงถึงผลประโยชน์ (The Instrumental Adjustive or Utilitarian Function) เจตคติเป็นแนวทางที่จะนำบุคคลไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ หรือหลีกเลี่ยงเป้าหมายที่ไม่ต้องการ

หรือพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ ถ้าการมีเจตคติในทำนองใด (ชอบหรือไม่ชอบ) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว จะทำให้บุคคลนั้นได้รับผลประโยชน์ตอบแทน บุคคลก็จะมีเจตคติในทำนองนั้น

2. หน้าที่ในการป้องกันตัว (The Ego-Defensive Function) เป็นหน้าที่อันเกิดจากความต้องการที่จะปกป้องคุ้มครองตนเองจากความรู้เกี่ยวกับตัวของเขา ซึ่งทำให้เขาเกิดความไม่สบายใจ หรือปกป้องเขาจากความเป็นจริงในสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นความจริงที่ทำให้เขาเกิดความไม่สบายใจ

3. หน้าที่ในการแสดงออกถึงค่านิยมของตน (The Value-Expressive Function) บุคคลอาจจะได้มาซึ่งความพอใจจากการแสดงออกถึงเจตคติของตน ซึ่งเจตคตินั้นจะเหมาะสมสอดคล้องกับค่านิยมส่วนตัวของเขาและเหมาะสมกับความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวเขาด้วย

4. หน้าที่ให้ความรู้ (The Knowledge Function) เจตคติทำให้เกิดบรรทัดฐานสำหรับใช้อ้างอิงในการตัดสินใจเหตุการณ์หรือวัตถุ เจตคติจึงอยู่ในฐานะตัวจัดหามาตรฐานนั้น เจตคติดังกล่าวนี้ อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามความจำเป็น เช่น เมื่อความรู้ที่มีอยู่เดิมนั้นไม่เพียงพอที่จะจัดการกับสถานการณ์บางอย่าง หรือความรู้ที่ได้มานั้นไม่สอดคล้องกับความคิดของเขา บุคคลก็จะมี การคัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงเสียใหม่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงยิ่งขึ้น

2.3 หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การศึกษาครั้งนี้ จำเป็นต้องทราบถึงที่มาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นศัพท์บัญญัติที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) นำมาใช้อย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2541 โดยให้มีความหมายตรงกับคำว่า Ecotourism ในภาษาอังกฤษ ศัพท์บัญญัตินี้ได้รับความเห็นชอบจากราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบัญญัติศัพท์แล้ว

Ecotourism เป็นคำที่เกิดใหม่ในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยนำคำ 2 คำมารวมกันได้แก่ Eco และ Tourism คำว่า Eco แปลตามรูปศัพท์ว่า บ้านหรือที่อยู่อาศัย ส่วน Tourism แปลว่า การท่องเที่ยว Ecotourism จึงแปลว่า การท่องเที่ยวเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หมายความว่า การท่องเที่ยวที่เน้นในด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ทั้งพืช สัตว์และมนุษย์

ส่วนคำว่า นิเวศ ซึ่งเป็นคำภาษาสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย ก็แปลว่า บ้านหรือที่อยู่อาศัยเช่นกัน (ดูพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน) ฉะนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงเป็นศัพท์บัญญัติที่มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษอย่างเหมาะสม

นอกจากคำว่า Ecotourism แล้ว ยังมีคำอื่นๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกันอีกหลายคำ ได้แก่ Green Tourism แปลว่า การท่องเที่ยวสีเขียว หมายถึง การท่องเที่ยวสถานที่ทางธรรมชาติ

โดยสีเขียวเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ Biotourism แปลว่า การท่องเที่ยวเชิงชีวภาพ ซึ่งหมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ และ Agrotourism แปลว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในด้านเกษตรกรรม เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของพืชผลไร่ นา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร

เพื่อขยายความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จะขอกล่าวถึงคำนิยามที่นักวิชาการ ได้ให้ไว้ในที่ต่างๆ ดังนี้

1. องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme-UNEP) สมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism Society) และองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ให้คำนิยามว่า "การท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการรบกวนลักษณะทางธรรมชาติ มุ่งหวังในด้านการศึกษา มีความพอใจต่อทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ตามธรรมชาติ มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยไม่เป็นการรบกวนต่อระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ต่อทรัพยากรของประชากรในท้องถิ่น" (สุมาลี เทพสุวรรณ. 2544 : 39)

2. ดร.ราล์ฟ บักลีย์ (Dr.Ralph Buckley) ศาสตราจารย์ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยกริฟฟิท ประเทศออสเตรเลีย ให้คำนิยามสั้นๆ ว่า "การท่องเที่ยวที่อาศัยผลิตผลทางธรรมชาติ การจัดการที่ยั่งยืนและองค์ประกอบทางการศึกษา ซึ่งมีส่วนก่อให้เกิดการอนุรักษ์" (Buckley, Ralph. 1995 : 3)

3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ให้คำนิยามว่า "การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรมและชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ" (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2539 : 10)

2.3.2 แนวคิดว่าด้วยหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หรือที่บางคนเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น เป็นแนวคิดใหม่ที่เพิ่งมีมาไม่นาน โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้นิยามไว้ว่า การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ (นภดล กรุดนาค. 2541 : 8) โดยมีองค์ประกอบอยู่ 4 ประการ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ. 2540 : 4-2 ถึง 4-4) คือ การท่องเที่ยวชมธรรมชาติ การศึกษาและเข้าใจธรรมชาติ การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ระบบนิเวศ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมกิจกรรมหลายประเภท อาทิ การเดินป่า การดูนก การดำน้ำ การล่องแก่ง การศึกษาวิถีชีวิต การพายเรือแคนู-คายัค เป็นต้น กิจกรรมท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถนำไปผสมผสานกับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นได้อย่างกลมกลืน และเกิดความหลากหลาย น่าสนใจในรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าเสนอต่อนักท่องเที่ยว อาทิ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวชุมชน (Community Tourism) การท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism) ในเชิงการตลาดถือได้ว่าเป็นการสร้างความแตกต่างที่ก่อให้เกิดความน่าสนใจและเป็นปัจจัยในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว (ยูดี นิรันดร์ตระกูล. 2548-2549)

ด้านนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เมื่อปี พ.ศ.2538 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ว่าจ้างสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ให้ทำการศึกษาโครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสถาบันดังกล่าวได้ทำรายงานชิ้นสุดท้ายเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ.2540 ในรายงานได้มีการเสนอแนะนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม 27. 2546)

นโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เสนอไว้ในรายงาน มีดังนี้

1. ต้องมีการควบคุม ดูแล รักษาและจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรือลดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกกระทบ หรือฟื้นตัวได้ยาก
2. ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและปรับให้เกิดความสอดคล้องกับรูปแบบและกิจกรรมที่มีอยู่แต่เดิม
3. ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และการมีรายได้แต่เพียงอย่างเดียว
4. ต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมของชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือการให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ
5. ให้องค์กรต่างๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม
6. นำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่างๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรรและกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

7. สนับสนุนการศึกษาวิจัยและประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน
8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุมดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือนและการสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย
9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างถูกต้อง
10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งในทางแนวตั้งและแนวนอน โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกันในทุกระดับ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (อุดม เขยทิวทัศน์ และคณะ. 2548 : 84-85) คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะต่างๆ ตามเกณฑ์ที่กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้ประเทศไทย และสมาคมไทย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย ได้กำหนดขึ้น ดังนี้

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีระบบนิเวศสมบูรณ์
2. หากแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักแรมจะต้องเป็นที่พักแรมระดับการรักษาสิ่งแวดล้อม
3. มีมรดกเทศก์ท้องถิ่นที่มีความรู้
4. มีความพร้อมในด้านของการบริหารจัดการ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ภายในศูนย์มีบริการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น เกาน์เตอร์ให้บริการข่าวสาร มุมจัดนิทรรศการ มุมจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ห้องสุขา การจัดการในลักษณะเจ้าของบ้านที่ดี มีความปลอดภัย
5. มีการบริหารการจัดการพื้นที่ร่วมกับประชาชนในท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรบริหารท้องถิ่น (เทศบาล และ อบต.)
6. มีป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางศึกษาธรรมชาติเป็นระยะๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
7. มีการจัดทำเส้นทางการศึกษาธรรมชาติ ทั้งเส้นทางไปและกลับทางเดิม เส้นทางเป็นแบบทางรอบหรือวงกลม ระยะทางตั้งแต่ 1 กิโลเมตรเป็นต้นไป
8. มีแผนที่และคู่มือนำเที่ยวประกอบป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ความรู้ต่อนักท่องเที่ยว
9. มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อครั้งต่อวัน
10. มีแผนพัฒนาบุคลากรและการบริการขึ้นสู่ระดับมาตรฐานสากล
11. มีแผนพัฒนาพื้นที่ มีนโยบายต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชัดเจน เช่น การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การจัดการป้องกันมลพิษต่างๆ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยนี้อยู่หลายเรื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาของเรื่อง ที่ทำการวิจัยได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

วิจิตรา ชัยศรี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวศึกษาเฉพาะกรณีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน” พบว่า ปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรม และภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความเห็นในผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะทำให้ประชาชนได้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจมากขึ้น ถึงแม้จะมีการสร้างงาน สร้างอาชีพ แต่ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวมีอาชีพเกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยววันน้อยมาก ผลทางสังคมประชาชนเห็นว่าเกิดปัญหาการเพิ่มขึ้นของหญิงบริการ สถานบันเทิงและการลักขโมย ซึ่งจะมีผลส่วนหนึ่งจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางด้านวัฒนธรรม ประชาชนไม่แน่ใจว่าการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีจะเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมประเพณี เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามที่มีมาแต่เดิม

ทักษิณา นิยมลรัตน์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของชายไทยอายุระหว่าง 20-29 ปี ต่อแหล่งท่องเที่ยวไทย” พบว่า สถานที่ที่กลุ่มชายเหล่านี้ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต้องการจะไปเที่ยว คือ ภูเก็ต กาญจนบุรี เชียงราย แม่ฮ่องสอน พังงาและจันทบุรีตามลำดับ โดยคาดหวังว่าจะได้พบเห็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ ซึ่งสื่อที่มีบทบาทต่อการตัดสินใจไปท่องเที่ยวมากที่สุด คือ โทรทัศน์ จากโฆษณาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและ โบชัวร์แนะนำแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ

พงศ์สานต์ พิทักษ์มหาเกตุ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรีจำกัด (ส.บ.อ.ก.) สหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งแรกของประเทศไทย” พบว่า เมื่อพื้นที่ใดมีศักยภาพมากพอที่จะพัฒนาขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่างมีสูตรสำเร็จในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบเดียวกัน คือ ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยว เรียกร้องให้บริษัทนำเที่ยวต่างๆ เข้าไปลงทุน ซึ่งเห็นผลง่ายและรวดเร็ว จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เพิ่มขึ้นเป็นเสมือนตัวบ่งบอกความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยนำทรัพยากรต่างๆ เช่น สภาพธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม มาใช้อย่างขาดระมัดระวังและขาดความรับผิดชอบ เมื่อเกิดความสูญเสียขึ้น การท่องเที่ยวเริ่มจางหายไป แหล่งท่องเที่ยวหมดสภาพและไม่เป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอีกต่อไป นักลงทุนจากภายนอกกลับออกไปพร้อมกับผลกำไร ทิ้งไว้แต่ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ ดังนั้นเพื่อป้องกันหรือลดปัญหาเหล่านี้ จึงได้เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง ดังนี้ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ให้โอกาสในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวแก่ชาวบ้านก่อนที่จะสนับสนุนบริษัทนำเที่ยวหรือนักลงทุนจากภายนอก
2. ให้ความรู้ในเรื่องการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวแก่ชาวบ้านในท้องถิ่น โดยการฝึกอบรม
3. เพิ่มศักยภาพของชาวบ้านในท้องถิ่น โดยจะต้องส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการใช้ภูมิปัญญาเหมาะสมผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการฝึกอบรม

นาคม ชีรสุวรรณจกร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง สำหรับผลการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว พบว่า อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีดังนี้ คือ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดงบประมาณและบุคลากรในการจัดการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนขาดการให้ความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างประชาชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อีกประการหนึ่ง คือ ประชาชนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผน การจัดการดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงไม่มีหน่วยงานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้สื่อที่เข้าใจและพบเห็นได้ง่าย โดยเฉพาะโทรทัศน์ ทำการพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดจนให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากยิ่งขึ้น

สุชาดา วรรณะมานี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) กับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อวิทยุมากที่สุด รองลงมาคือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ตามลำดับ มีความรู้และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง และมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่แตกต่างกัน ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาต่างประเภทกัน มีภูมิปัญญาและการเข้ากลุ่มกิจกรรมแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน 3) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน และศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาต่างประเภทกัน จะมีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ภูมิฐานะ และการเข้ากลุ่มกิจกรรมแตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน 5) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาต่างประเภทกัน และมีการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน 6) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความรู้และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 7) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อมวลชนทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 8) ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 9) ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ยาใจ ศรีวิโรจน์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยว ตำบลปลายโพรง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น” พบว่า โครงการฯ ประสบความสำเร็จ เพราะการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวฯ เป็นความต้องการของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในระยะแรก คือ ช่วงเตรียมชุมชนและการเปิดรับนักท่องเที่ยวในระยะแรก จากนั้น โครงการฯ ดำเนินงานโดยองค์กรชุมชนในรูปแบบของชมรมฯ ผู้บริหารโครงการฯ เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ เสียสละและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน โครงการฯ มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของชุมชนเป็นแนวทางในการดำเนินงานมาตั้งแต่แรกเริ่ม มีภาครัฐเป็นที่ปรึกษา และได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนในการเผยแพร่โครงการฯ อย่างสม่ำเสมอ ประชาชนมีความพึงพอใจและได้รับผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ชุมชนมีการทำวิจัยและพัฒนาเป็นแหล่งศึกษา/ดูงานขององค์กรชุมชนและสถาบันต่างๆ นักท่องเที่ยวพึงพอใจและประทับใจในการมาเยือนและพักค้าง แต่ทั้งนี้โครงการฯ มีจุดอ่อนด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารโครงการฯ มีข้อจำกัดในการดึงดูดให้กลุ่มคนรุ่นเยาวชนเข้าร่วมโครงการฯ เพื่ออนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายกับองค์กรชุมชนอื่นที่ดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวและการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานต่างๆ ภายในจังหวัด ไม่มีการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์และแผนการตลาดเชิงรุก หากโครงการฯ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาระดับคุณภาพมาตรฐาน โดยมีสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นคณะที่ปรึกษา เพื่อให้การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในทิศทางที่ถูกต้องตามแนวทางของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องการให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทำงานอย่างใกล้ชิดกับจังหวัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนที่เคยได้รับรางวัลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรที่ดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน การประชาสัมพันธ์โครงการฯ ทางอินเทอร์เน็ตและสื่ออื่นๆ ตลอดจนการสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ธีรพัฒน์ ตี้อตัน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง” พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่และนอกเขตพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง มีระดับทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จะมีระดับทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จะมีระดับการมีส่วนร่วมที่สูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตพื้นที่เช่นกัน โดยปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ระดับการศึกษาและการได้รับข่าวสาร ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ตำแหน่งทางสังคมและการได้รับข่าวสาร และไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลใดที่มีผลต่อทัศนคติ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วม พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติในด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.02, 0.001 และ 0.001 ตามลำดับ แต่มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับทัศนคติในด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.003 และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก็มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและการมีส่วนร่วมพบว่า ทัศนคติในด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.04 ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 ผลการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้ คือ

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้การในศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างง่ายจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อน สามารถสื่อสารและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 300 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยลักษณะคำถามของแบบสอบถามจะมีทั้งคำถามแบบปลายปิดที่กำหนดคำตอบไว้ให้ผู้ตอบเลือกตอบ และคำถามแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

3.2.1 ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต สเกล (Likert's Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก ปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวัดระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต สเกล (Likert's Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์

3.2.2 การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ข้อความทางวิชาการ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดประเด็นและขอบข่ายของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และภาษาที่ใช้
4. ทดสอบความถูกต้องของแบบสอบถามให้มีความเหมาะสม ทั้งครอบคลุมเนื้อหาและภาษาที่ใช้แล้วจัดพิมพ์
5. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปแจก โดยแบ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญในสถานที่ที่คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างๆ สมาคมหรือชมรมที่เป็นแหล่งรวมตัวของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่เคยมีประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อนเท่านั้น ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 300 ชุด
2. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด 300 ชุด ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ นำมาใช้ประโยชน์ได้
3. นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) ตามขั้นตอนดังนี้

3.4.1 นำข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มาจัดเป็นหมวดหมู่ โดยแยกตาม เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ในรูปแบบของร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบาย

3.4.2 นำข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ในรูปแบบของร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบาย

3.4.3 นำแบบสอบถามวัดระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยใช้แบบวัดที่กำหนดมาตราวัดตามแบบของ Likert's Rating Scale (บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธี. 2535 : 69) แบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดระดับคะแนนเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณา ดังนี้

ระดับการให้ความสำคัญ	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
สำคัญมากที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 5 คะแนน
สำคัญมาก	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 4 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 3 คะแนน
สำคัญน้อย	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 2 คะแนน
สำคัญน้อยที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 1 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถแบ่งได้ตามแนวคิดของ Best (1981 : 182) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับการให้ความสำคัญ
4.50-5.00	สำคัญมากที่สุด
3.50-4.49	สำคัญมาก
2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	สำคัญน้อย
1.00-1.49	สำคัญน้อยที่สุด

3.4.4 นำแบบสอบถามวัดระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยใช้แบบวัดที่กำหนดมาตราวัดตามแบบของ Likert's Rating Scale (บุญธรรม กิจปริคา บริสุทธิ์. 2535 : 69) แบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดระดับคะแนนเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณา ดังนี้

ระดับความเห็นด้วย	คำนำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
เห็นด้วยมากที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 1 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถแบ่งได้ตามแนวคิดของ Best (1981 : 182) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับเจตคติ
4.50-5.00	ดี
3.50-4.49	ค่อนข้างดี
2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	ค่อนข้างไม่ดี
1.00-1.49	ไม่ดี

การแปลความหมายของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับ Likert's Rating Scale ที่มีคำตอบให้เลือกทั้งหมด 5 ระดับ จะใช้เกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 74)

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่า 1.00 หมายถึง มีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1.00 หมายถึง มีระดับการให้ความสำคัญแตกต่างกันมาก

3.4.5 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูล ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ ผู้วิจัยจะทำการสรุปโดยการบรรยาย

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

3.5.1 สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา ได้แก่

3.5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ รวมถึงการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนของข้อมูลในแต่ละข้อ} \times 100}{\text{จำนวนรวมทั้งหมด}}$$

3.5.1.2 ค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) ใช้สำหรับแบบสอบถามที่วัดระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจและระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้สูตรสำหรับข้อมูลที่จัดกลุ่มเป็นชั้นคะแนน (Group Data) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 137-142)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง
	n	หมายถึง	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
	$\sum_{i=1}^n X_i$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

3.5.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลต่างๆ ซึ่งใช้ร่วมกับค่าเฉลี่ย เพื่อแสดงถึงลักษณะการกระจายของคะแนน ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 143)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N^2}}$$

เมื่อ	S.D	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	X	หมายถึง	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	n	หมายถึง	จำนวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

3.5.2 สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential analysis statistics) งานวิจัยนี้ได้ใช้สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน ได้แก่ t-Test, One-Way ANOVA ซึ่งใช้วิเคราะห์ถึงลักษณะของตัวแปรต้นที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน ดังนี้

3.5.2.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตด้วยสถิติ (Independent t-Test) ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรต้น 2 กลุ่ม (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 162-163)

3.5.2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรต้นมากกว่า 2 กลุ่ม (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 162-163)

การทดสอบ t-test และ One-Way ANOVA ใช้ทดสอบสมมติฐานวิจัย ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 : นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 : นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 : นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 : นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 : นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 : นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.6 : นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.7 : นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 : นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

- สมมติฐานที่ 2.1 :** นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2.2 :** นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2.3 :** นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2.4 :** นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2.5 :** นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2.6 :** นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน
- สมมติฐานที่ 2.7 :** นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

3.6 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ได้แบ่งการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 6 ตอน ตามลำดับดังนี้

3.6.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ (ตารางที่ 1)

3.6.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 5)

3.6.3 ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง (ตารางที่ 6)

3.6.4 ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง (ตารางที่ 7)

3.6.5 ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง (ตารางที่ 8 ถึงตารางที่ 26)

3.6.6 ตอนที่ 6 สรุปข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

3.6.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	71	33.65
หญิง	140	66.35
รวม	211	100
อายุ		
10 – 20 ปี	98	46.45
21 – 30 ปี	64	30.33
31 – 40 ปี	38	18.01
มากกว่า 40 ปี	11	5.21
รวม	211	100
ศาสนา		
พุทธ	201	95.26
อื่นๆ	10	4.74
รวม	211	100
สถานภาพสมรส		
โสด	179	86.06
สมรส	29	13.94
รวม	208	100
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	169	80.48
สูงกว่าปริญญาตรี	41	19.52
รวม	210	100
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	111	53.37
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	23	11.06
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	30	14.42
พนักงานบริษัทเอกชน	44	21.15
รวม	208	100
รายได้ต่อเดือน (บาท)		
1,000 – 10,000 บาท	101	54.01
10,001 – 20,000 บาท	36	19.25
มากกว่า 20,000 บาท	50	26.74
รวม	187	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 1 สามารถอธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 66.35 และเป็นเพศชาย มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 33.65

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 10-20 ปี มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 46.45 รองลงมาคือ มีอายุ 21-30 ปี มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 30.33 มีอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 18.01 และมีอายุมากกว่า 40 ปี มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.21

ศาสนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 95.26 และนับถือศาสนาอื่นๆ มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.74

สถานภาพสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มีจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 86.06 และมีสถานภาพสมรส มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.94

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 80.48 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 19.52

อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน / นักศึกษา มีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 53.37 รองลงมาคือ พนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 21.15 ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 14.42 และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.06

รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 1,000-10,000 บาท มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 54.01 รองลงมาคือ ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 26.74 และผู้ที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25

3.6.2 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.6.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการวิเคราะห์จะแยกเป็นแต่ละส่วน

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
สื่อวิทยุ / โทรทัศน์	80	39.60	1
การบอกเล่าของเพื่อน /ญาติ	60	29.70	2
อินเทอร์เน็ต	37	18.32	3
สิ่งพิมพ์ หนังสือ / นิตยสาร / หนังสือพิมพ์	17	8.42	4
ข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว	8	3.96	5
รวม	202	100	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจาก สื่อวิทยุและโทรทัศน์ มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60 รองลงมาคือ การบอกเล่าของเพื่อน/ญาติ มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 29.70 อินเทอร์เน็ต มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.32 สิ่งพิมพ์ หนังสือ / นิตยสาร / หนังสือพิมพ์ มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.42 และข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.96

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลข่าวสารที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อมูลข่าวสารที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับที่
แนะนำให้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศใหม่ๆ	102	50.00	1
ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างๆ	55	26.96	2
ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	34	16.67	3
แนะนำวิธีปฏิบัติตัวเมื่อเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	13	6.37	4
รวม	204	100	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ แนะนำให้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศใหม่ๆ มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างๆ มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 26.96 ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 แนะนำวิธีปฏิบัติตัวเมื่อเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.37

3.6.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของรูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเดินทาง		
ท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ	195	97.01
ท่องเที่ยวคนเดียว	6	2.99
รวม	201	100
พาหนะในการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนตัว	110	59.78
รถเช่าเหมา (รถตู้ / รถโดยสารขนาดใหญ่)	53	28.80
รถยนต์โดยสารสาธารณะ	12	6.52
เรือ	5	2.72
รถไฟ	4	2.17
รวม	184	100
เวลาที่ไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (วัน)		
1 - 2 วัน	78	38.05
3 - 4 วัน	98	47.80
5 วันขึ้นไป	29	14.15
รวม	205	100
การเลือกไกด์		
ชาวบ้านในท้องถิ่น	76	36.89
ไม่เลือกไกด์	59	28.64
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	54	26.21
พนักงานบริษัททัวร์	17	8.25
รวม	206	100
การเลือกสถานที่พักแรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
กางเต็นท์	58	33.72
โรงแรม / รีสอร์ท	47	27.33
บ้านพักของอุทยาน	38	22.09
บ้านพักของชาวบ้านในท้องถิ่น (home stay)	29	16.86
รวม	172	100
การจัดการขยะ		
นำขยะทั้งหมดติดตัวออกมาทิ้งรวมกันยังบริเวณที่จัดให้	133	65.52
นำขยะทั้งหมดติดตัวออกมาทิ้งแยกประเภทยังบริเวณที่จัดให้	64	31.53
ฝังกลบเฉพาะขยะชีวภาพที่ย่อยสลายได้ ส่วนขยะพิษและขยะที่ไม่ย่อยสลายนำออกมาทิ้งภายในบริเวณที่จัดไว้ให้	4	1.97
ฝังกลบในพื้นที่โดยไม่มีภาชนะแยกขยะ	2	0.99
รวม	203	100
ค่าใช้จ่าย		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	77	40.31
1,001 - 2,000 บาท	41	21.47
2,001 - 3,000 บาท	27	14.14
มากกว่า 3,000 บาท	46	24.08
รวม	191	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการค่าใช้จ่าย		
ค่าเดินทาง	109	55.33
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	48	24.37
ค่าที่พัก	32	16.24
ค่าของฝากของที่ระลึก	8	4.06
รวม	197	100
การซื้อสินค้า		
ซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเองในท้องถิ่น โดยเฉพาะ	104	50.49
ซื้อของฝากทั่วไป ของที่ระลึกทั่วไป ที่คนนำมาขาย ไม่จำเป็นต้องเป็นผลิตภัณฑ์ในชุมชนนั้นก็ ได้	61	29.61
ไม่ซื้อของที่ระลึกอะไรเลย	41	19.90
รวม	206	100

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

การเดินทาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหมู่คณะ มีจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 97.01 และเดินทางท่องเที่ยวคนเดียว มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.99

พาหนะในการเดินทาง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว มีจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 59.78 รองลงมาคือ รถเช่าเหมา (รถตู้/รถโดยสารขนาดใหญ่) มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 28.80

เวลาที่ไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เวลาไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3-4 วัน มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 รองลงมาคือ 1-2 วัน มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 38.05

การเลือกไกด์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกไกด์จากชาวบ้านในท้องถิ่น มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 36.89 รองลงมาคือ ไม่เลือกไกด์ มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 28.64

การเลือกสถานที่พักแรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกกางเต็นท์ มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 33.72 รองลงมาคือ โรงแรม/รีสอร์ท มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 27.33

การจัดการขยะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นำขยะทั้งหมดติดตัวออกมาทิ้งรวมกันยังบริเวณที่จัดให้ มีจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 65.52 รองลงมาคือ นำขยะทั้งหมดติดตัวออกมาทิ้งแยกประเภทยังบริเวณที่จัดให้ มีจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 31.53

ค่าใช้จ่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่ำกว่า 1,000 บาท มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 40.31 รองลงมาคือ 1,001-2,000 บาท มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 21.47

รายการค่าใช้จ่าย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายการค่าใช้จ่ายเป็นค่าเดินทาง มีจำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 55.33 รองลงมาคือ ค่าอาหารและเครื่องดื่ม มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 24.37

การซื้อสินค้า พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเองในท้องถิ่น โดยเฉพาะ มีจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 50.49 รองลงมาคือ ซื้อของฝากทั่วไป ของที่ระลึกทั่วไปที่คนนำมาขาย ไม่จำเป็นต้องเป็นผลิตภัณฑ์ในชุมชนนั้น มีจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 29.61

ตารางที่ 5 แสดงค่าร้อยละและลำดับที่ของกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ร้อยละ	ลำดับที่
กิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
ถ่ายรูป / บันทึกเทป / บันทึกเสียงธรรมชาติ	31.19	1
เดินป่า / ศึกษาธรรมชาติ	27.57	2
ดูนก / ดูดาว / แคมป์ปิ้ง	25.96	3
เที่ยวน้ำตก	15.29	4
รวม	100	
เหตุผลที่ร่วมทำกิจกรรม		
สมัครใจ อยากทำ	98	1
ถูกบังคับให้ทำ	2	2
รวม	100	
จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่น่าประทับใจ (5 อันดับแรก)		
สมุทรสงคราม	31.82	1
นครราชสีมา	20.45	2
กาญจนบุรี	19.32	3
จันทบุรี	17.05	4
เชียงใหม่	11.36	5
รวม	100	
ภาคที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยว		
ภาคกลาง	39.69	1
ภาคเหนือ	18.56	2
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15.98	3
ชายฝั่งตะวันออก	15.46	4
ภาคใต้	10.31	5
รวม	100	

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

กิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบถ่ายรูป / บันทึกเทป / บันทึกเสียงธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 31.19 รองลงมาคือ เดินป่า / ศึกษาธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 27.57

เหตุผลที่ร่วมทำกิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สมัครใจ อยากทำ คิดเป็นร้อยละ 98 และมีเพียงร้อยละ 2 ที่ถูกบังคับให้ทำ

จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่น่าประทับใจ 5 อันดับแรก ได้แก่ สมุทรสงคราม นครราชสีมา กาญจนบุรี จันทบุรีและเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 31.82, 20.45, 19.32, 17.05 และ 11.36 เรียงตามลำดับ

ภาคที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยว ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายฝั่งตะวันออก และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 39.69, 18.56, 15.98, 15.46 และ 10.31 เรียงตามลำดับ

3.6.3 ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยได้ทำการวิเคราะห์ระดับการให้ความสำคัญ

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ระดับการให้ความสำคัญ	ลำดับที่
1. การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว	4.057	.652	สำคัญมาก	3
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิต ให้คงเดิม	4.175	.869	สำคัญมาก	1
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.981	.663	สำคัญมาก	6
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยว	4.156	.703	สำคัญมาก	2
5. การใช้ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	3.862	.780	สำคัญมาก	10
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว	4.005	.680	สำคัญมาก	5
7. การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.359	.872	ปานกลาง	12
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา	3.593	.889	สำคัญมาก	11
9. การสร้างความรู้ / ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว	4.033	.733	สำคัญมาก	4
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	3.962	.782	สำคัญมาก	7
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	3.877	.746	สำคัญมาก	9
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	3.886	.747	สำคัญมาก	8
เฉลี่ย	3.902	.443	สำคัญมาก	

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเท่ากับ 3.902 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.443

เมื่อพิจารณาระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการให้ความสำคัญอยู่ในระดับสำคัญมากถึงปานกลาง เรียงลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิตให้คงเดิม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.175 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.869

ลำดับที่ 2 การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.156 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.703

ลำดับที่ 3 การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.057 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.652

ลำดับที่ 4 การสร้างความรู้ / ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.033 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.733

ลำดับที่ 5 การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.005 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.680

ลำดับที่ 6 การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.981 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.663

ลำดับที่ 7 การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม ระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.962 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.782

ลำดับที่ 8 การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.886 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.747

ลำดับที่ 9 การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.877 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.746

ลำดับที่ 10 การใช้ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.862 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.780

ลำดับที่ 11 การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.593 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.889

ลำดับที่ 12 การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.359 ซึ่งจัดอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับการให้ความสำคัญไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.872

3.6.4 ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยได้ทำการวิเคราะห์ระดับความเห็นด้วย

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ระดับเจตคติ	ลำดับที่
1. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว	3.749	.894	ค่อนข้างดี	6
2. ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง หรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น	4.081	.786	ค่อนข้างดี	3
3. กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง	4.422	.709	ค่อนข้างดี	1
4. นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัว รับประทานอาหาร และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น	3.578	.809	ค่อนข้างดี	7
5. ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ค้มเครื่องค้ม แอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น	4.076	.870	ค่อนข้างดี	4
6. ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน	4.346	.675	ค่อนข้างดี	2
7. หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติออกไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ขอบค้มเหล้ามาอดระวาด เล่นการพนัน เช็กซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก	4.009	.884	ค่อนข้างดี	5
เฉลี่ย	4.037	.496	ค่อนข้างดี	

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเท่ากับ 4.037 ซึ่งจัดอยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.496

เมื่อพิจารณาระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับเจตคติอยู่ในระดับค่อนข้างดี เรียงลำดับดังนี้

ลำดับที่ 1 กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.422 ซึ่งมีระดับเจตคติค่อนข้างดี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับเจตคติไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.709

ลำดับที่ 2 ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑสถาน อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.346 ซึ่งมีระดับเจตคติค่อนข้างดี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับเจตคติไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.675

ลำดับที่ 3 ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง หรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.081 ซึ่งมีระดับเจตคติค่อนข้างดี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับเจตคติไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.786

ลำดับที่ 4 ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น คืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.076 ซึ่งมีระดับเจตคติค่อนข้างดี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับเจตคติไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.870

ลำดับที่ 5 หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติส่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ชอบดื่มเหล้าเมาอาละวาด เล่นการพนัน เซ็กซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 4.009 ซึ่งมีระดับเจตคติค่อนข้างดี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับเจตคติไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.884

ลำดับที่ 6 มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.749 ซึ่งมีระดับเจตคติค่อนข้างดี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับเจตคติไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.894

ลำดับที่ 7 นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัว รับประทานอาหาร และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.578 ซึ่งมีระดับเจตคติค่อนข้างดี โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีระดับเจตคติไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.809

3.6.5 ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

สมมติฐานที่ 1 : นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 : นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามเพศ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามเพศ		p-value
	ชาย	หญิง	
1. การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว	4.014	4.079	.499
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิตให้คงเดิม	4.127	4.200	.564
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.930	4.007	.424
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยว	4.225	4.121	.312
5. การใช้ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	3.986	3.800	.104
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว	3.958	4.029	.476
7. การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.549	3.261	.023*
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา	3.757	3.511	.059
9. การสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว	4.183	3.957	.034*
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	4.042	3.921	.288
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	3.958	3.836	.262
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	3.887	3.886	.988
เฉลี่ย	3.959	3.873	.185

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.185 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยก

พิจารณาเป็นรายชื่อของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ในข้อการคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และในข้อการสร้างความรู้ / ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนในข้ออื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 : นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามอายุ				p-value
	10-20ปี	21-30ปี	31-40ปี	มากกว่า40ปี	
1. การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว	4.000	4.063	4.184	4.091	.529
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม/วิถีชีวิตให้คงเดิม	4.092	4.266	4.105	4.636	.176
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.041	3.938	3.868	4.000	.480
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยว	4.092	4.219	4.158	4.364	.518
5. การใช้ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	3.837	3.922	3.811	3.909	.879
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว	3.959	3.984	4.105	4.182	.560
7. การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.365	3.531	3.132	3.091	.105
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา	3.520	3.746	3.649	3.182	.171
9. การสร้างความรู้ / ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว	3.908	4.156	4.158	4.000	.122
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	3.876	4.172	3.868	3.818	.081
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	3.837	3.969	3.816	3.909	.678
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	3.878	3.906	3.895	3.818	.985
เฉลี่ย	3.858	3.984	3.879	3.894	.351

จากตารางที่ 9 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ One-way ANOVA พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.351 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมมติฐานที่ 1.3 : นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามศาสนา

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามศาสนา		p-value
	พุทธ	ศาสนาอื่นๆ	
1. การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว	4.055	4.100	.831
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิตให้คงเดิม	4.189	3.900	.306
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.965	4.300	.119
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยว	4.159	4.100	.796
5. การใช้ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	3.860	3.900	.875
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว	3.995	4.200	.353
7. การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.357	3.400	.879
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา	3.588	3.700	.698
9. การสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว	4.020	4.300	.239
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	3.970	3.800	.503
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	3.871	4.000	.594
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	3.891	3.800	.705
เฉลี่ย	3.899	3.958	.681

จากตารางที่ 10 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.681 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 : นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามสถานภาพสมรส

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามสถานภาพสมรส		p-value
	โสด	สมรส	
1. การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว	4.050	4.103	.684
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิตให้คงเดิม	4.140	4.310	.328
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.989	3.964	.856
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว	4.134	4.276	.317
5. การใช้ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	3.876	3.759	.451
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว	4.006	3.931	.584
7. การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.384	3.172	.225
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา	3.627	3.379	.164
9. การสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว	4.006	4.207	.170
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	3.989	3.862	.412
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	3.877	3.862	.920
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	3.888	3.897	.956
เฉลี่ย	3.904	3.882	.810

จากตารางที่ 11 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.810 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 : นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษา

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามระดับการศึกษา		p-value
	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
1. การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยว	4.053	4.098	.696
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิตให้คงเดิม	4.124	4.390	.079
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.000	3.925	.520
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยว	4.130	4.293	.183
5. การใช้ชาวบ้าน ในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	3.851	3.902	.707
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ในแหล่งท่องเที่ยว	4.018	3.951	.576
7. การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.370	3.244	.341
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา	3.389	3.675	.510
9. การสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว	3.571	4.098	.563
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	4.024	3.927	.718
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	3.976	3.878	.986
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	3.882	3.902	.874
เฉลี่ย	3.899	3.925	.738

จากตารางที่ 12 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.738 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.6 : นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามอาชีพ				p-value
	นักศึกษา	ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	ข้าราชการ/ พนักงานของรัฐ	พนักงาน บริษัทเอกชน	
1. การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว	4.045	4.348	4.133	3.886	.046*
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม/วิถีชีวิตให้คงเดิม	4.099	4.391	4.133	4.318	.322
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.009	3.913	4.034	3.886	.684
4. การสร้างจิตสำนึกกับผิชอบสิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยว	4.081	4.348	4.200	4.227	.324
5. การใช้เวลาว่างในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	3.838	3.909	3.900	3.864	.969
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว	3.991	3.913	3.967	4.114	.648
7. การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับ วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.422	3.391	3.433	3.159	.380
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา	3.532	3.826	3.448	3.721	.288
9. การสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว	3.910	4.478	4.233	4.000	.003**
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม ระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	3.936	4.174	4.067	3.818	.285
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	3.838	4.130	4.100	3.659	.024*
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	3.838	4.130	3.767	3.955	.263
เฉลี่ย	3.870	4.065	3.931	3.877	.272

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 13 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ One-way ANOVA พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.272 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ในข้อการสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว และในข้อการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในข้อการสร้างความรู้/

ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในข้ออื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้การทดสอบ LSD ผลการเปรียบเทียบแสดงในตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	(\bar{X})	กลุ่มที่	กลุ่มที่			
			1	2	3	4
นักศึกษา	4.045	1	-	.043*	.509	.171
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	4.348	2	-	-	.234	.006**
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	4.133	3	-	-	-	.109
พนักงานบริษัทเอกชน	3.886	4	-	-	-	-

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างจากผู้ที่มีธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าผู้ที่มีธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวแตกต่างจากพนักงานบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และคู่อื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 15 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ที่มีอาชีพแตกต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	(\bar{X})	กลุ่มที่	กลุ่มที่			
			1	2	3	4
นักศึกษา	3.838	1	-	.084	.085	.174
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	4.130	2	-	-	.881	.014*
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	4.100	3	-	-	-	.012*
พนักงานบริษัทเอกชน	3.659	4	-	-	-	-

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย และมีอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่แตกต่างจากพนักงานบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคู่อื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 16 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยวที่แตกต่างกันเป็นรายคู่

อาชีพ	(\bar{X})	กลุ่มที่	กลุ่มที่			
			1	2	3	4
นักศึกษา	3.910	1	-	.001**	.029*	.480
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	4.478	2	-	-	.218	.010**
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	4.233	3	-	-	-	.169
พนักงานบริษัทเอกชน	4.000	4	-	-	-	-

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างจากข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้ที่มีธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างจากพนักงานบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่า นักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการสร้างความรู้/ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยวแตกต่างจากผู้ที่มีธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และคู่อื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.7 : นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์แสดงไว้ในตารางที่ 17 ดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามรายได้

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามรายได้			p-value
	1,000 - 10,000 บาท	10,001-20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	
1. การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว	4.119	4.000	4.160	.483
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิตให้คงเดิม	4.178	4.250	4.119	.828
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.040	3.917	3.898	.393
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยว	4.129	4.222	4.220	.680
5. การใช้ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว	3.911	3.667	3.939	.208
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว	4.000	4.000	4.040	.941
7. การคัดเลือกคุณสมบัติให้นักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.566	3.306	3.080	.005**
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา	3.693	3.647	3.500	.453
9. การสร้างความรู้ / ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว	4.000	4.139	4.180	.291
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่	3.941	4.028	3.920	.807
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	3.931	3.889	3.880	.910
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม	3.901	3.972	3.840	.725
เฉลี่ย	3.945	3.903	3.897	.782

** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 17 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ One-way ANOVA พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.782 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ในข้อการคัดเลือกคุณสมบัติให้นักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในข้ออื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้การทดสอบ LSD ผลการเปรียบเทียบแสดงในตารางที่ 18 ดังนี้

ตารางที่ 18 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีรายได้แตกต่างกันเป็นรายคู่

รายได้	(\bar{X})	กลุ่มที่	กลุ่มที่		
			1	2	3
1,000-10,000 บาท	3.566	1	-	.121	.001**
10,001-20,000 บาท	3.306	2	-	-	.230
มากกว่า 20,000 บาท	3.080	3	-	-	-

** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 1,000-10,000 บาท มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อการคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และคู่อื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 : นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 2.1 : นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบแสดงไว้ในตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามเพศ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามเพศ		p-value
	ชาย	หญิง	
1. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว	3.789	3.729	.645
2. ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดังหรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น	4.014	4.114	.383
3. กำหนดให้นักท่องเที่ยวทั้งขณะในที่พักที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะรีไซเคิล ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง	4.423	4.421	.991
4. นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัว รับประทานอาหาร และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น	3.535	3.600	.584
5. ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ค้มเครื่องค้มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น	4.028	4.100	.572
6. ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน	4.394	4.321	.460
7. หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติส่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ขอบค้มเหล้ามาอาละวาด เล่นการพนัน เซ็กซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก	3.986	4.021	.783
เฉลี่ย	4.024	4.044	.786

จากตารางที่ 19 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.786 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อของเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.2 : นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบแสดงไว้ในตารางที่ 20 ดังนี้

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามช่วงอายุ				p-value
	10-20ปี	21-30ปี	31-40ปี	มากกว่า40ปี	
1. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว	3.714	3.781	3.737	3.909	.900
2. ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง หรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น	4.102	4.063	4.079	4.000	.974
3. กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง	4.378	4.516	4.447	4.182	.423
4. นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัวรับประทานอาหาร และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น	3.612	3.688	3.368	3.364	.198
5. ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น คีบอร์ดิ่ง แอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น	4.163	4.063	3.947	3.818	.426
6. ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน	4.378	4.375	4.211	4.364	.603
7. หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติออกไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ขอบค้ำเหลี่ยมมาละวาด เล่นการพนัน เซ็กซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก	4.082	4.031	3.816	3.909	.450
เฉลี่ย	4.061	4.074	3.944	3.935	.497

จากตารางที่ 20 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ One-way ANOVA พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.497 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อของเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.3 : นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบแสดงไว้ในตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามศาสนา

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามศาสนา		p-value
	พุทธ	ศาสนาอื่นๆ	
1. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและไม่ยินยอมให้เข้าที่ขุดได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว	3.736	4.000	.364
2. ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดังหรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น	4.090	3.900	.458
3. กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้นรวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพขยะที่สามารถนำไปใช้ใหม่ได้และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง	4.418	4.500	.722
4. นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัวรับประทาน และปฏิบัติตัวตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น	3.597	3.200	.130
5. ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น	4.104	3.500	.032*
6. ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ อุทยานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน	4.353	4.200	.485
7. หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติต่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ขอบดื่มเหล้ามาอาละวาด เล่นการพนัน เซ็กซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอื่นๆ อีก	4.045	3.300	.009**
เฉลี่ย	4.049	3.800	.121

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 21 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.121 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อของเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกันมีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ในข้อไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในข้อหากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติต่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ขอบดื่มเหล้ามาอาละวาด เล่นการพนัน เซ็กซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอื่นๆ อีก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนในข้ออื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.4 : นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบแสดงไว้ในตารางที่ 22 ดังนี้

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามสถานภาพสมรส

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามสถานภาพสมรส		p-value
	โสด	สมรส	
1. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว	3.743	3.793	.780
2. ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดังหรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น	4.078	4.138	.706
3. กำหนดให้นักท่องเที่ยวที่จะไปเที่ยวที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง	4.430	4.448	.896
4. นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัวรับประทานอาหาร และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น	3.598	3.448	.352
5. ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น	4.095	4.138	.800
6. ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน	4.380	4.207	.200
7. หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติส่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ขอบค้ำเหล่ามาอาละวาด เล่นการพนัน เซ็กซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก	4.045	3.828	.220
เฉลี่ย	4.053	4.000	.593

จากตารางที่ 22 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.593 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อของเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับเจตคติไม่ความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.5 : นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบแสดงไว้ในตารางที่ 23 ดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษา

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามระดับการศึกษา		p-value
	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	
1. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว	3.740	3.805	.676
2. ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดังหรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น	4.089	4.049	.771
3. กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง	4.432	4.415	.888
4. นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัว รับประทานอาหาร และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น	3.580	3.561	.894
5. ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น คีฬาเครื่องคัมแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น	4.095	4.024	.643
6. ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน	4.349	4.341	.948
7. หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติ سوءไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ชอบดื่มเหล้ามาลละวาด เล่นการพนัน เซ็กซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก	3.976	4.146	.271
เฉลี่ย	4.037	4.049	.894

จากตารางที่ 23 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.894 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อของเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.6 : นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบแสดงไว้ในตารางที่ 24 ดังนี้

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามอาชีพ				p-value
	นักศึกษา	ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย	ข้าราชการ/ พนักงานของรัฐ	พนักงาน บริษัทเอกชน	
1. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว	3.712	4.000	3.867	3.591	.277
2. ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง หรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น	4.099	4.043	3.900	4.159	.552
3. กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง	4.441	4.435	4.400	4.364	.939
4. นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัวรับประทานอาหาร และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น	3.631	3.565	3.467	3.500	.697
5. ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น คีฬา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น	4.162	3.957	3.967	3.977	.471
6. ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน	4.396	4.435	4.200	4.273	.407
7. หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติต่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ขอบค้ำเหล้ามาลละวาด เล่นการพนัน เซ็กส์ ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก	4.117	3.652	4.100	3.841	.063
เฉลี่ย	4.080	4.012	3.986	3.958	.511

จากตารางที่ 24 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ One-way ANOVA พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.511 ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชื่อของเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2.7 : นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบแสดงไว้ในตารางที่ 25 ดังนี้

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า p-value ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายได้

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบ่งตามรายได้			p-value
	1,000 - 10,000 บาท	10,001-20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	
1. มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวและไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้ หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว	3.762	3.667	3.720	.856
2. ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดังหรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น	4.119	4.056	4.000	.680
3. กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง	4.495	4.417	4.400	.688
4. นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัว รับประทานอาหาร และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมท้องถิ่น	3.713	3.389	3.460	.053
5. ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น	4.238	3.833	3.960	.030*
6. ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน	4.396	4.194	4.340	.322
7. หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติส่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ชอบดื่มเหล้ามาลละวาด เล่นการพนัน เชื้อกซ์ทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก	4.158	3.833	3.840	.052
เฉลี่ย	4.126	3.913	3.960	.040*

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 25 ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ One-way ANOVA พบว่า ค่า p-value มีค่าเท่ากับ 0.040 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อของเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ในข้อไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนในข้ออื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบ LSD ผลการเปรียบเทียบแสดงในตารางที่ 26 ดังนี้

ตารางที่ 26 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของนักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกันเป็นรายคู่

รายได้	(\bar{X})	กลุ่มที่	กลุ่มที่		
			1	2	3
1,000-10,000 บาท	4.126	1	-	.030*	.057
10,001-20,000 บาท	3.913	2	-	-	.667
มากกว่า 20,000 บาท	3.960	3	-	-	-

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 1,000-10,000 บาท มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,001-20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคู่อื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น คืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น โดยใช้การทดสอบ LSD ผลการเปรียบเทียบแสดงในตารางที่ 27 ดังนี้

ตารางที่ 27 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น คืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น ที่มีรายได้แตกต่างกันเป็นรายคู่

รายได้	(\bar{X})	กลุ่มที่	กลุ่มที่		
			1	2	3
1,000-10,000 บาท	4.238	1	-	.018*	.067
10,001-20,000 บาท	3.833	2	-	-	.506
มากกว่า 20,000 บาท	3.960	3	-	-	-

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 27 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 1,000-10,000 บาท มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในข้อไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น คืมเครื่องคืมแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้มากกว่า 10,001-20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคู่อื่นๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

3.6.6 ตอนที่ 6 สรุปข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประโยชน์

จากแบบสอบถาม สามารถสรุปข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประโยชน์ ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

1. ควรมีการกำหนดข้อบังคับ กฎระเบียบ กฎหมายสำหรับนักท่องเที่ยว
2. มีบทลงโทษกับผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายเชิงนิเวศอย่างชัดเจน และปฏิบัติจริงจัง
3. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ โฆษณาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งเสริมประชาชนให้มีการไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น
4. จัดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในสถานที่นั้นๆ เพื่อให้ความรู้ คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว
5. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ
6. จัดเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่มีความรู้ คอยดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ไว้ให้คงเดิม
7. ปลูกฝังชาวบ้านในพื้นที่ให้รักถิ่นฐาน และส่งเสริมอาชีพท้องถิ่นให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้
8. ภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือจัดงาน เพื่อให้คนมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น
9. จัดให้มีผู้ควบคุมกฎระเบียบให้เคร่งครัดขึ้น
10. ให้มีการดูแลควบคุมสถานที่ท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง อนุรักษ์ พัฒนาให้สมบูรณ์อยู่เสมอ
11. ให้มีความรู้ความเข้าใจกับคนในท้องถิ่น รวมทั้งนักท่องเที่ยวในเรื่องการปฏิบัติตัวในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง
12. จัดระเบียบเรื่องการท่องเที่ยวและการแต่งกาย
13. ควรสร้างความสะอาดสบาย มีความสวยงามทันสมัยควบคู่ไปกับประเพณีเดิมๆ ของไทย
14. จัดให้มีการคมนาคมที่สะดวก เพื่อที่จะสามารถไปเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างสะดวกสบาย ควบคู่กับการหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ในพื้นที่นั้นๆ ให้มากขึ้น
15. ชักชวนให้ประชาชนหันมาท่องเที่ยวในเมืองไทยและอนุรักษ์การท่องเที่ยวแบบเชิงนิเวศ
16. จำกัดคนในการ ไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อคงความสมดุลของธรรมชาติ
17. สร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวทุกคนช่วยกันรักษาธรรมชาติ ไม่ทำลายแหล่งท่องเที่ยว
18. มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้มากขึ้น
19. ควรให้มีวัฒนธรรมแฝงอยู่มากกว่านี้ เพื่อที่จะได้เป็นจุดขายกับนักท่องเที่ยว
20. ให้เข้าเที่ยวชมเป็นฤดูกาล และควบคุมอย่างเคร่งครัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. ธรรมชาติให้ช่วยกันรักษาระบบนิเวศ ธรรมชาติให้มีการปลูกป่ามากขึ้น
2. ไม่ทิ้งขยะ ดูแล ปรับปรุงสถานที่ให้สะอาด ที่พักให้มีความปลอดภัยมากขึ้น
3. ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้ยังคงรักษาสภาพเดิมไว้มากที่สุด
4. มีการดูแลธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ปลูกฝังไม่ให้นักท่องเที่ยวทำลายธรรมชาติและล่าสัตว์
5. ไม่ทำลายธรรมชาติ ไม่ทำลายต้นไม้และสถานที่
6. สร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
7. อนุรักษ์ความเป็นธรรมชาติให้คงเดิมให้ได้มากที่สุด
8. คิดป้ายแนะนำในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
9. อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้คงอยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด
10. ให้มีที่พัก แบบโฮมสเตย์ (Home stay) มากขึ้น
11. จัดที่ทิ้งขยะให้มีอย่างเพียงพอกับจุดต่างๆ ที่จัดนำเที่ยว
12. พัฒนาแหล่งธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด เพื่อศึกษาธรรมชาติได้ความรู้มากที่สุด

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัยและวิจารณ์

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง โดยงานวิจัยนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดระดับการให้ความสำคัญของความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต สเกล (Likert's Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก ปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวัดระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต สเกล (Likert's Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Science for Windows) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน (t-test and One-way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ในบทที่ 3 สามารถสรุปผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

4.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.35 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 33.65
2. อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.45 รองลงมาคือ มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.33 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.01 และเพียงร้อยละ 5.21 ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี
3. ศาสนา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 95.26 และเพียงร้อยละ 4.74 ที่นับถือศาสนาอื่นๆ
4. สถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 86.06 และเพียงร้อยละ 13.94 มีสถานภาพสมรส
5. ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.48 และเพียงร้อยละ 19.52 ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี
6. อาชีพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.37 รองลงมาคือ พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 21.15 ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 14.42 และเพียงร้อยละ 11.06 ที่ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
7. รายได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 1,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.01 รองลงมาคือ มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.74 และเพียงร้อยละ 19.25 ที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท

4.1.2 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ ซึ่งข้อมูลจะเป็นการแนะนำให้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศใหม่ๆ และเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ส่วนใหญ่จะเดินทางเป็นหมู่คณะ โดยใช้เวลาเดินทางเป็นพาหนะ ใช้เวลาในการไปเที่ยวประมาณ 3-4 วัน และเลือกชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นไกด์นำเที่ยว สำหรับที่พักแรมจะเลือกการกางเต็นท์ในสถานที่นั้นๆ ส่วนวิธีจัดการขยะ คือ การนำขยะทั้งหมดติดตัวออกมาทิ้งรวมกันยังบริเวณที่จัดให้ ในส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนใหญ่เป็นค่าเดินทาง สำหรับการซื้อสินค้ามักจะนิยมซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเองในท้องถิ่น โดยเฉพาะ กิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้รับความนิยม คือ การถ่ายรูป/บันทึกเทป/บันทึกเสียงธรรมชาติ ภาคกลางมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวมากที่สุด ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม นักท่องเที่ยวมีความประทับใจมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

ในภาพรวมของระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่จัดอยู่ในระดับสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.902 และมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.443 เมื่อพิจารณาระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริงเป็นรายชื่อ พบว่า ลำดับที่ 1 คือ การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม/วิถีชีวิตให้คงเดิม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.175 ลำดับที่ 2 คือ การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.156 ลำดับที่ 3 คือ การสร้างและการกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.057

4.1.4 ค่าเฉลี่ยของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

ในภาพรวมของระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่มีระดับเจตคติค่อนข้างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.037 และมีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.496 เมื่อพิจารณาระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริงเป็นรายชื่อ พบว่า ลำดับที่ 1 คือ กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.422 ลำดับที่ 2 คือ ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นกรณีพิเศษให้นักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.346 ลำดับที่ 3 คือ ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง หรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.081

4.1.5 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

สมมติฐานที่ 1 : นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1.1 : นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า เพศไม่มีอิทธิพลต่อระดับความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานที่ 2 : นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

สมมติฐานที่ 2.1 : นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า เพศ ไม่มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานที่ 2.2 : นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า อายุ ไม่มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานที่ 2.3 : นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า นักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า ศาสนา ไม่มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานที่ 2.4 : นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า สถานภาพสมรส ไม่มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานที่ 2.5 : นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า ระดับการศึกษา ไม่มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานที่ 2.6 : นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า อาชีพ ไม่มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สมมติฐานที่ 2.7 : นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า รายได้ มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 1,000-10,000 บาท มีระดับเจตคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างผู้ที่มียาได้ 10,001-20,000 บาท ในข้อไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น

4.2 อภิปรายผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง สำหรับการวิจัยนี้ ได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง เพราะผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าในปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวสูง ทั้งยังแพร่กระจายไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วประเทศ เนื่องจากนำมาซึ่งรายได้และผลประโยชน์จำนวนมหาศาลส่งผลให้ในหลายๆ พื้นที่พยายามปรับตัวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลักการที่ค่อนข้างเคร่งครัด กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงมีใช้นักท่องเที่ยวทั่วไป แต่ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ถูกต้องสอดคล้องกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างดี เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเติบโตอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพ

4.2.1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้แตกต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ หรือจากการบอกเล่า หรือสื่ออินเทอร์เน็ต หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจต่อหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างดี

ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Good (1973 : 325) ที่กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truths) กฎเกณฑ์และข้อมูลต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากมวลประสบการณ์ต่างๆ

และสอดคล้องกับ Webster's New Universal (1977 : 531) ที่ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษา หรือการค้นคว้า หรือเป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลซึ่งได้รับจากการสังเกต ประสบการณ์ หรือจากรายงาน การรับรู้ ข้อเท็จจริงสิ่งเหล่านี้ต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลา

แต่พบว่าไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรพัฒน์ ตี๋อตัน (2546) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ระดับการศึกษาและการได้รับข่าวสาร

4.2.2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับเจตคติต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงว่า ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นไม่มีผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับเจตคติต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้ โดยนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ระดับต่ำและนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ระดับสูง มีระดับเจตคติที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามทิศทางการตลาดในศตวรรษที่ 21 จากงานวิจัยของ Kotler (2003) กล่าวว่า กลุ่มผู้ประกอบการจะเน้นเจาะกลุ่มเป้าหมายผู้ที่มีรายได้ระดับต่ำและระดับสูงเป็นหลัก ดังนั้นผู้ที่มีรายได้ระดับปานกลางจึงอาจมีระดับเจตคติต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกับ 2 กลุ่มข้างต้น

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถสรุปออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการปรับปรุงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีดังนี้

1 ด้านการบริหารจัดการ

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กล่าวโดยสรุปดังนี้ ควรมีการกำหนดข้อบังคับ กฎระเบียบ กฎหมายและมีบทลงโทษกับผู้ที่ทำผิดอย่างชัดเจนและปฏิบัติอย่างจริงจัง จัดระเบียบเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยการจำกัดนักท่องเที่ยวในการไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อคงความสมดุลของธรรมชาติให้มากที่สุด จัดให้มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้และสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น จัดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้ความรู้ที่มีประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งจัดเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการปลูกฝังให้ชาวบ้านในพื้นที่รักถิ่นฐาน ส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ จัดให้มีการคมนาคมที่สะดวก ควบคู่กับการหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ในพื้นที่นั้นๆ ให้มากขึ้น และจัดสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ที่เพียงพอสามารถรองรับกับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

2 ด้านการปรับปรุงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อเสนอแนะในด้านการปรับปรุงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กล่าวโดยสรุปดังนี้ ควรรณรงค์ให้ช่วยกันรักษาระบบนิเวศ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยที่ยังคงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด ควรสร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว มีป้ายแนะนำข้อควรปฏิบัติให้ทั่วถึงในแต่ละจุดของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ทิ้งขยะ ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีความสะอาด สะดวก ปลอดภัย และควรจัดให้มีที่พักแบบ โฮมสเตย์ (Home stay) มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่นๆ เช่น ขนาดของครอบครัว ภูมิลำเนา รูปแบบการดำรงชีวิต เป็นต้น
2. ควรสำรวจความคิดเห็นในระยะเวลาที่ต่างกัน เพื่อตรวจสอบว่าได้ผลการวิจัยตรงกันหรือไม่
3. ควรจะมีการวิจัยในส่วนของผู้ประกอบการที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อคุณสมบัติการเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2539. การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2543. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล เวอร์ชัน 7-10. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2538. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี 2538-2539. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ขัตติยา กรรณสูต. 2516. “ทัศนคติในการปฏิบัติงานของราชการ” หน้า 2. ใน รายงานการวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จำลอง เงินดี. 2541. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ชม ภูมิภาค. 2523. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชวาล แพรัตกุล. 2526. เทคนิคการเขียนข้อทดสอบ. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.
- จิตหทัย ภัทรชยานนท์. 2542. “ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหิดล ๓ สาขาเกี่ยวกับความปลอดภัยพลังงานไฟฟ้า.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตยา สุวรรณะชญ. 2527. Sociology. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล. 2527. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณรงค์ศักดิ์ สีนสวัสดิ์. 2518. จิตวิทยาทางการเมือง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทักษิณา นิยมลรัตน์. 2538. “ทัศนคติของชายไทยอายุ 20-29 ปี ต่อแหล่งท่องเที่ยวไทย” จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 14 เล่ม 3 (กรกฎาคม – กันยายน 2538)
- ทรงพล ภูมิพัฒน์. 2538. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ทองกุล ขันขาว. 2528. “องค์ประกอบในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ.” การศึกษานอกโรงเรียน. 23 (128) : 18-21.
- ธีระพัฒน์ ตี้อตัน. 2546. “ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ วนอุทยานม่อนพระยาแช่ ตำบลพิชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีรศักดิ์ หมั่นจักร์ และศรีสง่า กรรณสูต. 2524. จิตวิทยาธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โคมทอง.
- นพมาศ ธีรเวคิน. 2539. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- นภค กรุดนาค. 2541. “การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว : ศึกษากรณีหมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่”. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นาคม ชีรสวรรณจักร. 2541. “ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิภา แก้วศรีงาม. 2532. จิตวิทยาองค์กร. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2535. การวัดผลการประเมินผลการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปรับปรุงแก้ไข. กรุงเทพฯ : B&B.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2540. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. ทักษะคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พงศ์สานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. 2540. ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว : แนวคิดในการจัดตั้ง สหกรณ์บริการนำเที่ยวชมธรรมชาติแนวอนุรักษ์กาญจนบุรี จำกัด (ส.บ.อ.ก.) สหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งแรกของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ปกเกล้า.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พะยอม วงศ์สารศรี. 2526. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สารเศรษฐ์.
- ยาใจ ศรีวิโรจน์. 2545. ระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยว ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. เพชรบุรี : ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขต 7.
- ยูดี นิรันดร์ตระกูล. 2548-2549. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย (พ.ศ.2548-2549). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. 2533. การวัดทัศนคติเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เรื่องยศ นันทเสน. 2531. “ทัศนคติ แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสหกรณ์อำเภอ.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรรณพร วณิชชานุกร. 2540. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : Ecotourism. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. 2534. จิตวิทยาทัศนคติ. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- วิจิตรา ชัยศรี. 2537. “ทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน”. ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิไลลักษณ์ ชมภูศรี. 2544. “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย.” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศรัณย์ สิงห์ทน. 2539. “ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2540. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สายสุนีย์ ปวุฒินันท์. 2541. “ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในโครงการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลทั่วไปของรัฐ : กรณีศึกษาโรงพยาบาลสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม 27. 2546. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคืออะไร.
- สุชา จันทร์เอม และ สุรางค์ จันทร์เอม. 2519. คู่มือจิตวิทยาการศึกษา (ฉบับเสริมทักษะ). กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สุชาดา วรระมานี. 2542. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) กับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธ์ และคณะ. 2532. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุชาญ โกสิน. 2523. “การสำรวจทัศนคติ/ การสำรวจความเห็น.” วารสารบริหารคน.4 (มิถุนายน-สิงหาคม 2523) : 45.
- สุมาลี จันทร์ชลอ. 2542. การวัดและการประเมินผล. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมคุณภาพมหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าฯ ธนบุรี.
- สุรพงษ์ โสชนะเสถียร. 2533. ทัศนคติ : การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เสรี วงษ์มณฑา. 2529. หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 12. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- โสภิตสุตา มงคลเกษม. 2539. คำจำกัดความของการเรียนรู้.
- ไสว เลี่ยมแก้ว. 2528. ความจำของมนุษย์ : ทฤษฎีและวิธีการสอน. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อนันต์ ศรีโสภณ. 2525. การวัดผลความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อรรณพ ปิณฑิโรวาท. 2537. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอนกกุล กริแสง. 2521. จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและ
การพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. พิษณุโลก.
- อุดม เขยทิววงศ์ และคณะ. 2548. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว.
- Allport, G.W. 1953. "Attitude." **Handbook of Social Psychology**. Murchison Worcester
Mass : Clark University Press.
- Anastasi, Ann. 1982. **Psychological Testing**. 5th ed. New York : Macmillan, Co., Inc.
- Best, W. 1981. **Research in Education**. 4th ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Bloom, S. et.al. 1971. **Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning**.
New York : McGraw-Hill.
- Coon, D 1998. **Introduction to Psychology : Exploration and Application**. 8th ed. Brooks : Cole.
- Feldman, R.S. 1998. **Social Psychology**. 2nd ed. New York : Prentice-Hall.
- Gary, J. 1992. **Organizational Behavior : Understanding Life at Work**. 3rd ed. New York :
Harper Collins.
- Good, Carter. V. 1973. **Dictionary of Education**. New York : McGraw-hill Book Company. Webster.
- Katz, E. 1960. "The functional Approach to the Study of Attitudes." **Public Opinion Quarterly**.
(24) : 163-204
- Kendle, H. 1963. **Basic Psychology**. New York : Appleton Century Grofts Company C.
- Kotler, P. 2003. **Marketing Management**. 11th ed. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Mark, H. 1980. **Connition, Convention and Communication**. New York : Praeger.
- McDavid, J.W. and Harrari, H. 1968. **Social Psychology : Individuals Groups and
Societies**. New York : Harper & Row.
- Plotnik, R. 1999. **Introduction to Psychology**. 5th ed. Belmonth : Wadsworth.
- Thurstone, LL. 1967. **Attitude Theory and Measurement**. New York : John Wiley & Son.
- Webster's New Universal. 1977. **Dictionary of the English Language**. New York : Webster's
Universal Press.
- Wikstrom, S. and Normann, R. 1994. **Knowledge & Value a New Perspective on Corporate
Transformation**. New York : Routledge.
- Zimbabo, G. et. Al. 1977. **Influencing Attitude and Changing Behavior**. London : Addison Wesley.

The seal of the National Library of Thailand is a circular emblem. It features a central five-tiered umbrella (parasol) with a sunburst above it. The emblem is flanked by two traditional Thai lamps (Lampang) and is surrounded by intricate floral and scrollwork patterns. The Thai text around the border of the seal reads "สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง" (King Mongkut's University of Technology Ladkrabang).

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วันที่.....

ผู้สำรวจ.....

สถานที่เก็บข้อมูล.....

แบบสอบถามโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณสมบัตินักท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง
ภาควิชาภาษาและสังคม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เจ้าหน้าที่ กรุณาสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวก่อนเริ่มดำเนินการสอบถาม

- นักท่องเที่ยวเคยได้ยินหรือรู้จัก “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” มาก่อนหรือไม่ ?
 รู้จัก (สัมภาษณ์ต่อข้อถัดไป) ไม่รู้จัก (หยุดการสัมภาษณ์)
- นักท่องเที่ยวเคยมีประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาก่อนหรือไม่ ?
 ไม่เคย (หยุดการสัมภาษณ์) เคย (ให้นักท่องเที่ยวทำแบบสอบถามต่อไป)

อบแบบสอบถาม

อบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ท่านต้องการตอบ หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง.....

ชาย หญิง

.....ปี

ก

พุทธ

คริสต์

ฮินดู

อิสลาม

พราหมณ์

อื่นๆ

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ภาพสมรส

โสด

สมรส/อยู่ด้วยกัน

หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

การศึกษา

ไม่ได้ศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษา

มัธยมศึกษาปลาย / ปวช.

ปวส. / อนุปริญญา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

นักเรียน/นักศึกษา

ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย

ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ

พนักงานบริษัทเอกชน

รับจ้างแรงงาน/กรรมกร

เกษตรกร / ประมง / เพาะเลี้ยงสัตว์

แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ

อื่นๆ โปรดระบุ.....

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ประมาณ.....บาท

ทำต่อหน้า 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ได้รับข่าวสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากแหล่งใดมากที่สุด 3 อันดับแรก ?

หมายเลข 1 ในช่องว่าง.....หน้าแหล่งที่ท่านได้รับข่าวสารมากที่สุด และใส่หมายเลข 2 และ 3 ในช่องว่าง.....หน้าแหล่งที่ท่านได้รับข่าวสารรองมา ตามลำดับ

- การบอกเล่าของเพื่อน /ญาติ
- สื่อวิทยุ / โทรทัศน์
- ข้อมูลจากบริษัทนำเที่ยว
- อินเทอร์เน็ต
- สิ่งพิมพ์ หนังสือ / นิตยสาร/หนังสือพิมพ์
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารที่ท่านเคยได้รับกล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแง่ใดมากที่สุด 3 อันดับแรก ?

หมายเลข 1 ในช่องว่างหน้าข่าวสารที่ได้รับมากที่สุด และใส่หมายเลข 2 และ 3 ในช่องว่าง.....หน้าข่าวสารที่ได้รับรองมา ตามลำดับ

- แนะนำให้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศใหม่ๆ
- ให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างๆ
- ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- แนะนำวิธีปฏิบัติตัวเมื่อเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้มากน้อยเพียงใด ? โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านต้องการ

ประเด็น	ระดับการให้ความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การสร้างและกระจายรายได้แก่ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว					
2. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม / วิถีชีวิต ให้คงเดิม					
3. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยว					
5. การใช้ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้นำเที่ยว					
6. การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว					
7. การคัดเลือกคุณสมบัตินักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น					
8. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา					
9. การสร้างความรู้ / ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว					
10. การมีกฎระเบียบเคร่งครัดให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระหว่างช่วงที่ท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่					
11. การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่					
12. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับที่เหมาะสม					

ก. แหล่งท่องเที่ยวที่มีกฎระเบียบให้ท่านต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ท่านรู้สึกเห็นด้วยกับกฎระเบียบเหล่านี้มากน้อยเพียงใด ?
 รดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านต้องการ

ประเด็น	ระดับความเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และไม่ยินยอมให้เข้าเที่ยวได้หากช่วงเวลาดังกล่าวมีนักท่องเที่ยวมากพอแล้ว					
ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวส่งเสียงดัง หรือรบกวนความเป็นอยู่ของผู้อื่น					
กำหนดให้นักท่องเที่ยวทิ้งขยะในที่ที่จัดให้เท่านั้น รวมถึงต้องแยกประเภทขยะ (ขยะชีวภาพ, ขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ และขยะพิษ) ก่อนทิ้ง					
นักท่องเที่ยวต้องอยู่ร่วมกับคนท้องถิ่น รวมถึงแต่งตัว รับประทานอาหาร และปฏิบัติตามความขนบธรรมเนียมของท้องถิ่น					
ไม่อนุญาตให้ทำกิจกรรมบางอย่าง เช่น ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่งกายไม่เหมาะสม หรือพูดจาไม่เหมาะสม เป็นต้น					
ในพื้นที่ท่องเที่ยวประเภทอุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑฯ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า มีกฎระเบียบเป็นพิเศษให้ท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และมีการปรับโทษเมื่อฝ่าฝืน					
หากพบว่านักท่องเที่ยวมีประวัติต่อไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ชอบดื่มเหล้าเมา อาละวาด เล่นการพนัน เช็กทัวร์ ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นๆ อีก					

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ท่านเคยไปและประทับใจที่สุดคือที่ใด

ท่องเที่ยวเชิงดังกล่าว ตั้งอยู่เขตในจังหวัดใด

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อ 12 ดังกล่าว มีจุดเด่นในเรื่องใด

ข. ให้ผู้ตอบใช้ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อ 12 ตอบคำถามข้อ 13 – 25

เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อ 12 ด้วยวิธีการใด ?

- รถยนต์ส่วนตัว
- รถยนต์โดยสารสาธารณะ
- จักรยาน / จักรยานยนต์
- เรือ
- รถไฟ
- รถเช่าเหมา (รถตู้/รถโดยสารขนาดใหญ่)

รถมอเตอร์ไซด์ของ ขสมก. อื่นๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องเที่ยวเชิงนิเวศข้อ 12 ท่านเดินทางร่วมกับใคร ?

- ท่องเที่ยวชมคนเดียว
- ท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ กับ.....จำนวน.....คน

ใช้เวลาในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศข้อ 12 กี่วัน.....วัน

รท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อที่ 12 ท่านร่วมทำกิจกรรมใดบ้าง ? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ	☐ ดูนก / ดูดาว	☐ ถ่ายรูป/บันทึกเทป/บันทึกเสียงธรรมชาติ
☐ เที่ยวถ้ำ	☐ ล่องเรือศึกษาธรรมชาติ	☐ พายเรือแคนู / คายัก
☐ ดำน้ำ (ทั้งผิวน้ำและน้ำลึก)	☐ ขี่จักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ	☐ ปีนเขา/ไต่เขา
☐ แคมป์ปิ้ง	☐ เล่นเครื่องร่อนขนาดเล็ก	☐ ล่องแพยาง/แพไม้ไผ่
☐ เที่ยวน้ำตก	☐ เล่นวินเซิร์ฟ	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

เื่อทำกิจกรรมในข้อ 16 ข้างต้น เพราะเหตุใด ?

- สนุกใจ อยากทำ
- ถูกบังคับให้ทำ
- ไม่มีกิจกรรมอื่นให้ทำ

รท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อ 12 ท่านเลือกไกด์นำเที่ยวของใคร เพราะเหตุใด ?

- เลือกไกด์ที่เป็นชาวบ้านในท้องถิ่น เพราะ.....
- เลือกไกด์ที่เป็นพนักงานของบริษัททัวร์ เพราะ.....
- เลือกไกด์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เช่น เจ้าหน้าที่อุทยานฯ) เพราะ.....
- ไม่เลือกใครเลย เพราะ.....

รท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อ 12 ท่านพักค้างแรมที่ไหน เพราะเหตุใด ?

- โรงแรม / รีสอร์ท เพราะ.....
- บ้านพักของชาวบ้านในท้องถิ่น (Home Stay) เพราะ.....
- บ้านพักของอุทยานแห่งชาติ / วนอุทยาน / เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพราะ.....
- กางเต็นท์ในบริเวณที่ท่องเที่ยว เพราะ.....
- ไม่เลือกที่พักใดเลย เพราะ.....

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อที่ 12 ท่านจัดการกับขยะที่เกิดขึ้นอย่างไร ?

- นำขยะทั้งหมดติดตัวออกมาทิ้งรวมกันยังบริเวณที่จัดไว้ให้
- นำขยะทั้งหมดติดตัวออกมาทิ้งแยกประเภทขยะยังบริเวณที่จัดไว้ให้
- ผีงกลบในพื้นที่โดย ไม่มีการแยกขยะ
- ผีงกลบเฉพาะขยะชีวภาพที่ย่อยสลายได้ ส่วนขยะพิษ และขยะที่ไม่ย่อยสลายนำออกมาทิ้งภายในบริเวณที่จัดไว้ให้
- เผาทิ้งรวมกันทั้งหมดในพื้นที่
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อที่ 12 ท่านเลือกซื้อสินค้า ของฝาก ของที่ระลึกหรือไม่ อย่างไร ?

- ไม่ซื้อของที่ระลึกอะไรเลย
- ซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเองในท้องถิ่นโดยเฉพาะ
- ชื่อของฝากทั่วไป ของที่ระลึกทั่วไปที่คนนำมาวางขาย ไม่จำเป็นต้องผลิตในชุมชนนั้นก็ได้
- ชื่อของป่า วัตถุโบราณหายาก
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

เสียดำใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อ 12 ประมาณ.....บาท

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อที่ 12 ท่านเสียดำใช้จ่ายในเรื่องใดมากที่สุด 3 อันดับแรก ?

หมายเลข 1 ในช่องว่างหน้าข้อที่ท่านใช้จ่ายมากที่สุด และใส่หมายเลข 2 และ 3 ในช่องว่าง.....หน้าข้อที่ท่านใช้จ่ายรองลงมา

- ค่าเดินทาง
- ค่าที่พัก
- ค่าอาหารและเครื่องดื่ม
- ค่าเข้าชมสถานที่
- ค่าของฝากของที่ระลึก
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในข้อที่ 12 ท่านได้รับประโยชน์ในสิ่งใดมากที่สุด ?

- ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- ความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตท้องถิ่น
- การซื้อสินค้าของที่ระลึก
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ท่านเป็นผู้มีอำนาจบริหารจัดการและกำหนดนโยบาย ท่านมีแนวคิดจะปรับปรุงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทยอย่างไร ?

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ของพระคุณอย่างสูงเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้